Ч. 189 (14.732). Львів, субота 28. серпня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gtówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504,080.
„ Банку Чеських Легіон. Праге „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Англія і Злучені Держави проти Японії?

АНГЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР У КИТАЮ РАНЕНИЙ.

ШАНГАЙ, 27. 8. ПАТ. Англійського амбасадора в Китаю ранили вчора в шлунок. Його життю не загрожує безпосередня небезпека. Амбасадор їхав із Нанкіну до Шангаю в товаристві британського військового аташе, фінансового дорадника та шофера-китайця, які вийшли ціло. Військовий аташе, полк. Л. Фресар заявив, що авто їхало під британським прапором. Два японські літаки обстріляли авто скорострілами у віддалені 80 км. від Шангаю. Амбасадора привезли в 17. год. до лічниці; напад відбувся в 14.30 год.

Перед виїздом з Нанкіну амбасадор поінформував китайську владу про свою поїздку. Китайці запевнили йому безпеку. Японська влада не знала про поїздку, бо дорога, що нею їхав амбасадор вела виключно здовж китайських становищ. Недалеко місця де зайшли випадки, не було китайських відділів. На вістку про зранення амбасадора японські кола висловили глибокий жаль з того приводу та впевняли, що японці нічого не знали про поїздку амбасадора з Нанкіну до Шангаю. Раненому амбасадорові зробили трансфузію крови.

Виявилося, що амбасадор та його товариші їхали двома автами. Два японські літаки дігнали їх, тоді авта затрималися. Один літак нагло опустився низенько і зі скорострілу ранив амбасадора. Другий летун скинув бомбу, що на щастя не поцілила. Вибух оглушив дещо військ. аташе полк. Л. Фресара.

Вістка про зранення англійського амбасадора викликала велике схвилювання в Льондоні і зміцнила настрої проти Японії. Політичні кола в Льондоні запевняють, що англійський уряд обмежиться покищо до гострого протесту в Токіо. Одночасно зміцнить свої збройні сили в Шангаю. Велике враження в Льондоні викликала теж заява Японії про бльокаду Китаю. Політичні кола переконані, що Злучені Держави підуть рука в руку з Англією у справі бльокади.

До Китаю пливе тепер американський корабель з вантажем 17 літаків, що їх закупив китайський уряд. Якщо японська фльота затримає цей корабель, конфлікт Японії зі Злученими Державами був би неминучий.

ДАЛЬШІ ПЕРЕМОГИ ЯПОНЦІВ У ПІВНІЧНІМ КИТАЮ.

ПЕКІН, 27. 8. ПАТ. Вчора японці заняли сильно укріплену місцевість Паталін (13 км. від просмику Нанкав). Монгольські війська побили китайців і недалеко Ван-Чавн окружили 3-тисячний китайський відділ. Крім того розгромили китайську кінноту 70 км. на захід від Калґану.

Японські відділи, які здобули Калґан, перевели наступ на китайців під Гсуан-Гуа і Гсін-Паран, на залізничім шляху Пекін—Суюан. Японські літаки збомбардували м. Та-тун (370 км. на захід від Пекіну) та китайські військові поїзди на захід від Калґану.

Японська команда сподіється, що залізничий шлях Пекін—Суюан, між Пекіном і Та-тун, незабаром буде прочищений.

У военних операціях у півн. Чагарі бере участь по боці японців 20.000 монгольських військ. Монгольська кавалерія відтяла китайцям відворот здовж лінії Пекін—Суюан. Японці повідомляють, що від 14. до 25. ц. м. втратили китайці 110 літаків, 66 сильно ушкоджених. Японці втратили тільки 16 літаків.

По Сантандері черга на Мадрид.

САНТАЛЬ, 27. 8. ПАТ. Військовий і цивільний губернатор покинули Сантандер учора вечором на чердаку підводного човна перед приходом національних військ. На кораблях і рибацьких човнах покинуло Сантандер 10.000 червоних вояків. Майже 90 відсотків старшин, які брали участь в обороні Сантандеру, встигло виїхати.

Вночі з понеділка на вівторок червоні війська розстріляли 11 осіб з правих кол. Від початку громадянської війни червоні розстріляли 1.400 осіб. Повстання націоналістів у Сантандері, що спричинило його упадок, уможливило увільнення 3.000 політичних вязнів. Число населення збільшилося з 90.000 на 140.000 від липня 1936. р. внаслідок напливу утікачів.

ПАРИЖ, 27. 8. ПАТ. Упадок Сантандеру викликав велике враження у політичних колах Парижа. Французька преса пише, що упадок Сантандеру дасть змогу ген. Франкові перекинути свої війська в найближчому часі під Мадрид. „Тан" сподіється, що ген. Франко покориструється іншою тактикою, а саме буде окружувати червоні війська з боків.

—o—

Романтика і дійсність.

Після арештувань середньошкільної молоді в Тернопільщині.

Львів, 27. серпня 1937.

Рішенням воєвідського уряду у Львові з 5. серпня ц. р. розвязано Український Спортовий Союз, одну з наших центральних організацій, що займалася тіловиховною справою. Про цю подію заговорила тоді ширше українська національна преса, даючи при цьому відповідне насвітлення. І не про саме розвязання та його причини буде тут мова, бо про формальну й мериторичну сторінку заговорило саме заінтересоване товариство в умотивуванні свого відклику і сам навіть факт розвязання покищо не правосильний. Отже сам Український Спортовий Союз залишаємо на боці, а займемося тільки тими подіями, що безпосередньо, а частіше посередньо злучені з його розвязанням.

Безпосередньо по розвязанні У. С. С., себто по дні 5. ц. м., переведено ревізії у цілій низці східно-галицьких місцевостей, зокрема у більших провінціяльних містах, як нпр. Станиславів, Коломия, Тернопіль, Стрий і т. д. Ревізії відбулися в льокалях Молодої Громади, товариств, що займаються фізичним вихованням, як „Сокіл" та спортових клюбів і навіть у поодиноких громадян, що цікавляться і займаються справами фізичного виховання. Як кажуть, при ревізії шукали за доказами звязків з Українським Спортовим Союзом, тому, що до нього мали належати, як твердить поліція, і нереєстровані товариства та клюби. Як звичайно при таких нагодах буває, поліція зробила свою візиту і в осіб, що безпосередньо майже нічим незвязані з тіловиховною справою, але які у поліційних списах фігурують як націоналісти, були колись арештовані, або й були на довших чи коротших курсах фізкультури в Березі Картуській.

По таких ревізіях і візитах розпочалася серія ревізій серед старших річників гімназійної молоді в глядінні за викриттям підпольної організації дorосту „Юнак", що на думку поліційних органів має бути прибудівкою Організації Українських Націоналістів (ОУН) та істнує головно серед гімназійної молоді. Такі ревізії — як відомо — відбулися і серед рідношкільних учнів тернопільської гімназії, що цього року скінчили там IV. кл. нового типу. І тут приходимо до властивої нашої теми.

Молодь старших гімназійних річників у віці 15 до 18 літ — це ще фізично, а то й умово півдіти, що при великих нервах фізіольогічних і психічних пертурбаціях щойно народжуються в мужчин. Є це дійсно, як кажуть німці, „Штурм унд Дрангперіоде", у якій вражливіші й інтелігентніші одиниці бажають щось творити, чимсь визначитися, а принайменше за щось терпіти і принести зі себе жертву. Окружаючий світ, пе-

редовсім старше громадянство, вважають ці напів ще діти, напів молодці за нездібних приняти й розуміти вищі ідеї, що їх вповні розуміють тільки вони, а ніхто інший. Поведінка тих напів дітей, напів молодців — це поле для студій біольогів, психольогів і педагогів, а найменше для криміналістів-практиків, що до них належать поліційні органи. Признає це й теорія карного права, а до деякої міри і позитивне карне право і право про судово-карне поступовання хочби через інституцію окремих судів для нелітніх і спеціяльне трактування на випадок придержання.

Словом, є це вік романтики, часу, в якому молодь мало, а то й зовсім не рахується з дійсністю, не передбачує всіх послідовностей своєї поведінки і тому нераз — як говорять у звичайній мові — „стріляє бики". Розумний і тактовний виховник-педагог — а лише він повинен тут мати рішальний голос! — дасть собі раду з тим стрілянням биків і виховає молодь не до кримінальів, а на справді корисних і творчих громадян. У цьому ділі найменше слово повинна мати саме поліція, що не має часу, а то й відповідного знання займатися такими тонкостями, як педагогія та фізіольогія і психольогія молодечого віку.

На ґрунті молодечої романтики не тяжко очевидно можуть знайтися й течії, що їх поборює сучасний державний режім. Особливий — і це цілковито зрозуміло — легкий вступ до вразливих молодечих душ мають національні визвольницькі гасла. Прикладом хочби самі галицькі поляки в довоєнних часах і навіть на тернопільському ґрунті, на тому ґрунті, на якому українська молодь у повоєнних часах найбільше потерпіла. Саме в Тернополі завдяки гімназійному катехитові кс. Лібревському, що зрадив таємницю сповіди, австрійські (фактично й тоді вже польські) органи влади в 90-их рр. мин. століття викрили серед тернопільської середньошкільної польської молоді таємну організацію, що мала на меті навіть насильним способом привернути державну незалежність Польщі. На основі австрійського карного закону був це злочин т. зв. головної зради з § 58, що провідників карав стричком, а інших довголітньою вязницею. Цю викриту організацію названо в історії польських тернопільських процесів тернопільською Омлядіною. Хлопців-учнів приарештували, ніхто тоді над ними — зокрема австрійська жандармерія — не знущався, ніхто їх не кував у кайдани й австрійські жандарми, з яких більшість творили тут українці, не проводили вулицями Тернополя скованих польських хлопчаків-учнів. Австрійський суд у Тернополі, де теж тоді у більшости засідали українці, виправдав підсудних учнів від злочину державної зради. Чимало з них пізніше поклало визначні заслуги — очевидно, вони покінчили свої студії — при реституції Польщі.

Без сумніву була це молодеча романтика тодішньої польської молоді, як і романтикою слід назвати діяльність польських таємних організацій серед середньошкільної молоді в Галичині у безпосередньо-передвоєнних часах з військовою організацією включно, звідки й вийшов теперішній маршал Польщі Едвард Сьмігли-Ридз, член, опісля й організатор такої організації на терені Бережан. Ми, українські гімназисти польських гімназій, знали дещо про організацію своїх польських товаришів, симпатизували з ними й на думку не прийшло нам видати їх у руки влади, бо й самі, як молоді, переходили час романтики.

Річ природна, що романтика є й серед української середньошкільної молоді теперішніх часів. Характер її дещо інший, бо й інша є дійсність, від якої по-правді залежить більше чи менше насилення й забарвлення романтики. І в цьому ще нема ніякої більшої загрози. Істнує вона щойно тоді, коли розентузіязмованих хлопчаків втягають безпосередньо у практичну насильну роботу, що колідує з карним кодексом, при чому старші аранжери криються за нею, або живуть безпечно за далекими кордонами. Виставляти добрих, але наївних дітей на небезпеку життя, або хочби й на зломання життя, наражуючи при цьому істнування цінних українських установ — то вже не легкодушність, але звичайний злочин, дарма, що прикритий він патріотичними фразами. Від такої „роботи" середньошкільна молодь повинна бути дуже далеко!

Загальна наша дійсність здавна невесела. Невесела вона й на відтинку молоді з ріжних причин і в ріжних видах, про що мав я нагоду переконатися нераз як оборонець підсудної молоді у ріжних політичних процесах, де бачив я стільки зовсім зайвих жертв молоді. Тверду дійсність якось поборюємо, не падаючи духом, а й маємо деякі безсумнівні позитивні успіхи і здобутки. Слід лише більше занятися середньошкільною молоддю. Тут у першу чергу поле діяльности для вчительства і батьків. З вихованням нашої сучасної молоді є значно трудніше, як це було до війни, коли не було таких перепон у достроєнні психіки молоді до психіки старших чи навпаки. Нині після тих величезних змін, що зайшли по війні і ще дальше відбуваються, не завжди легко достроїти старшому свій спосіб думання до душі 16-літнього хлопця або дівчини, що завдяки невідрадній дійсности втікають у країну романтики. Отже великим завданням нашого вчительства і самих інтересованих батьків є повести виховання так, щоб доріст, не втікаючи від дійсности, мав змогу жити конечною для нього романтикою, тільки щоб та романтика не була дика і не творила нерозважних фактів, що нищать її саму і наші національні цінности.

Д-р Степан Баран.

Дві війни і женевський затишок

Женева, 24. серпня 1937.

Еспанській війні ще далеко мабуть до кінця. Надії на припинення японсько-китайських боїв у близькому часі небагато. Безпосереднього звязку між одною і другою війною властиво нема. Але істнують поважні посередні звязки. Щодо того, що еспанську війну приготовано кількалітньою пильною працею московських агентів в Еспанії, нема властиво найменшого сумніву. Все більше виясняється й роля Москви в довголітнім приготуванні збройного конфлікту між Китаєм та Японією.

Загально відомо, що сучасне національно-політичне відродження Китаю не було вільне від впливів Москви: роля московських агентів у першім національнім китайськім парляменті була фатальна для цілого дальшого політичного розвитку пробудженого далекосхідного велитня. Отямилися китайські націоналісти запізно. Коли московських агентів викинули з парляменту та з військового проводу, большевики мали вже досить твердий ґрунт під ногами, щоб розпочати збройну інтервенцію в самім серці Китаю, в його найбагатіших провінціях.

Не зайве пригадати, що майже до 1926 р. генерал Гален (Бліхер) проводив школою, де вчилося 3.000 червоних „офіцирів", які провадили пізніше китайські больш. банди проти власного національного уряду. В 1931 р. займали ці банди територію з населенням 50 до 70 міліонів. В одній провінції Кіанг-Сі змасакрували большевики до весни 1931 р. понад 186.000 осіб, вигнали до 2.100.000 селян і заможнішого населення, спалили понад 100.000 домів та наробили шкоди на більш як 630.000.000 долярів. Як спустошили та здеморалізували Китай його московські „приятелі" за десятилітню внутрішню війну, ніхто не може точно означити, але політичі наслідки московської господарки в Китаю ще й тепер досить виразні.

Коли Японія не могла порозумітися з іншими великодержавами та самим китайським урядом, чи урядами, щодо господарської відбудови та національно-політичної консолідації Китаю, то винні в цьому найбільше ті великодержави, що не хотіли покінчити з московськими впливами на Далекому Сході, та китайські уряди, які гадали, що здобудуть найбільше, коли будуть лявірувати між Америкою й Англією з одного, Японією з другого і Московщиною з третього боку. Сучасний кантонський уряд багато забув, але нічого не навчився. Він забув, що Японія не стільки відокремила Манджурію від Китаю, як відбила її від Московщини, яка там панувала майже неподільно. Забув, що лише японська збройна сила охоронила Китай від цілковитої большевизації. При допомозі Японії кантонський уряд майже остаточно переміг большевицькі банди в початку цього року. Але замість того, щоб винищити їх остаточно, Чан-Кай-Шек поїхав до Шан-сі провадити з ними переговори, щоб утворити „людовий фронт", дістався до большевицького полону, визволився в досить дивний спосіб, не покарав генерала, який увязнив його, але можливо, що перебрав якісь зобовязання, що допровадили до сучасного збройного конфлікту з Японією.

Свого сучасного співробітництва з „червоною армією", з Комінтерном, кантонський уряд властиво не скриває. Представник його, генерал Ян-ху-чен заявив представникові париського „Ле Суар": „Я можу лише витати поміч для армії з боку тих, яких раніше звали революціонерами, червоною армією, проти якої Чан-Кай-Шек починав (!?!) кілька разів війну. Червона армія добре дисциплінована, відважна і забезпечила нам свою необмежену поміч..." Чого варта ця „поміч" — кантонський уряд незабаром сам побачить. Не вважає потрібним скриватися із своєю політикою і голова Комінтерну, Дімітров, який вже 1-го ц. м. писав у „Правді" між іншим: „Міжнародні робітничі організації повинні виступити з усіми своїми силами в обороні миру. Становище тепер таке, що вдержати міжнародній мир, — це значить вибороти перед усім перемогу над фашистівським хижацтвом в Еспанії і Китаю. Спільні зусилля міжнародніх робітничих організацій можуть вплинути на офіціяльну політику головніших нефашистівських держав, щоб приборкати розперезаних фашистівських напасників. Міжнародній робітничий рух має досить сил і засобів, щоб добитися припинення інтервенції німецьких та італійських фашистів в Еспанії та нападу японської воєнщини в Китаю..."

У перекладі на людську мову це значить: „Боронити мир" значить воювати в Еспанії і Китаю до цілковитої перемоги большевиків, які повинні забезпечити там панування Москви. Москвінтерн має досить сили і засобів вплинути на уряди Франції, Англії та Сполучених Держав Америки, щоб не перешкоджали московській інтервенції в Еспанії та Китаю, що має забезпечити перемогу большевизму на обох берегах Евразії, Атлянтійському і Тихоокеанському морі. Чи не перебільшує п. Дімітров впливів комуністичної партії на „нефашистівські" великодержави, будемо незабаром бачити. Тимчасом московський уряд гірко розчарований тактикою „французьких реакціонерів і англійських консерватистів" в еспанській війні, мабуть не менше, ніж дотеперішніми вислідами цієї війни. Щодо Далекого Сходу, то тактика Англії та Сполучених Держав Америки справді небагато ясніша, ніж підчас боїв у Шангаю кілька років тому. Сама невтральність у збройнім конфлікті між Японією та кантонським урядом не є ще основою для майбутнього співробітництва великих держав у Китаю. Полишати Японію саму боронити Китай від нової большевицької пошести, значить властиво полишати Японії монополь на майбутню участь у господарській розбудові величезної країни з 450 міліонами населення. Усуваючись фактично від сучасної інтервенції в Китаю сталася і С. Д. А. кантонський уряд перед вибором іти з Московщиною чи Японією — вибір небезпечний. Англія виставила справді вже рахунок Японії за свої шкоди в Шангаю, але Японія відхилила його тепер на те, щоб платити пізніше.

Політика Англії в Китаю небагато ріжниться від її політики в Еспанії. А китайська політика Москви цілком тотожна з еспанською. Совітська преса повна тепер таких самих бадьорих повідомлень з китайського побоєвища, які подавала недавно з Еспанії. До Нанкіну ідуть московські старшини і летуни, ідуть транспорти зброї, му-

нації, літаків, сунуться хмари агентів і золото для підплачування китайських генералів. Сибірська залізниця пильно перевозить нові збройні сили, на манджурськім кордоні пересуваються військові частини. При сучасних внутрішніх відносинах інтервеніювати в Китаю безпосередньо московські можновладці очевидно не зважаться, але намагаються звязати поважніші японські сили на совітсько-манджурськім кордоні.

Поставити китайську справу на денний порядок осінньої сесії Ліги Націй московському урядові не пощастило. Цьому спротивилась Англія, — зрештою і китайський уряд розчарований попереднім досвідом у Женеві не поробив ніяких заходів у цьому напрямі. Не поставлено в програму праць асамблеї теж еспанської справи. Абісинська справа взагалі не вирине на порядку денному. Її розвяже мандатна комісія не визнавши важности етіопського мандату. Але не зважаючи на цю ідилічну програму в женевському затишку, всеж може виявитися поважне пересунення політичних сил Европи. Попередня програма не вичерпує ще цілої праці Ліги Націй і терен для політичного конфлікту все може знайтися.. Московська преса зраджує зачіпні наміри п. Літвінова та його комуністичних трабантів, а про напруженість політичної атмосфери свідчить хочби португальсько-чехословацький конфлікт. Дві війни на одному суходолі це забагато навіть для фільософічного спокою членів Ліги Націй.

М. Данько.

На поміч „меншому братові“.

Основуймо і розбудовуймо бурси!

Чимраз більше чуємо голосів із закликом до селян, щоб вони масово посилали своїх дітей до шкіл чи до ремесла, бо довкола нас відбуваються поважні історичні події, які в недалекому майбутньому можуть поважно загрозити фізичному іствуванню української нації. Земля, одинокий відвічний варстат праці нашого селянина починає сильно корчитися з причини природного приросту населення; а землі не тільки що не прибуває, але убуває (кольонізація). Промисл і торговля щойно ставлять перші кроки. Село переванте́жене безробітною молоддю, міста опановані чужинцями. Треба якнайскоріше відтяжити наші переладовані села масовим відпливом селянської молоді до міст. Та це не така легка справа, як може виглядає. Адже селянську молодь, яка має йти до міст шукати нових засобів до життя, треба до того підготови, треба їй дати відповідну загальну чи фахову освіту. Всі знаємо, що село через загальну господарську крізу жахливо зубожіло і просто не всилі щонебудь дати на виховання молоді. Тому цією справою, на мою скромну думку, повинно занятися ціле наше громадянство. Часто чуємо гасло: „Яка молодь, така майбутність народу!“ Це правда, яку зрозуміли всі народи і, здається, стала вона ясна і для нас. Та це, на жаль, тільки нам так здається, бо дійсність показує щось зовсім протилежного. Вистане тільки поглянути по наших селах...

І тому гасло: рятуймо і виховуймо нашу селянську молодь на повновартісних громадян! — здається дуже на часі. Це знаменито зрозумів колись німецький фільософ Фіхте. Він показав німецькому народові, що лежав переможений у стіп Наполеона, один лише лік на його двигнення — **виховання молоді в атмосфері таких почувань і таких чеснот, які зробили би її здібною до творчої праці в користь свого народу.**

Очевидно, що першенство у формуванні і плеканні характеру молоді та приготуванні її до життя має батьківський дім. Але в багатьох випадках, батьки нашої молоді та перш усього селянської молоді, не мають належного зрозуміння для виховної справи і, що найважніше, не мають на це відповідних засобів. **І тут місто мусить прийти з поміччю своєму братові зі села.** Міські громадяни мусять навязати зносини з провідними одиницями села та разом взятися до заснування чи поширення бурс — це єдиний реальний спосіб допомоги для малозаможної селянської і робітничої молоді, яка має охоту ходити до шкіл, чи вчитися ремесла.

Ще перед війною наші батьки розуміли, що посилати дитину до школи, платити дорого за станцію і харч не кожний селянин може і тому вже тоді закладали по всіх більших містах, де були середні школи, бурси. Сьогодні, ніхто цього не заперечить, що посилати селянинові дитину до школи, тоді коли сам живе в біді й нужді, це свого роду „люксус“.

І тому питання бурс та інтернатів це для нас дуже та дуже важна і пильна справа. В бурсі за дешеві гроші, чи за сільсько-господарські продукти може селянська дитина легко прохарчуватися. Тут маємо змогу з „малих незрячих“ дітей виховати добрих громадян української нації. В бурсі, силою обставин, молодь вчиться товариського життя, взаємної допомоги, тощо. Що більше — наша дитина має добру опіку, якої не буде мати мешкаючи нпр. у якогось сторожа, возьного чи міського халупника-зарібника, де крім лайки, сварки, проклонів та ріжних бруковых новин нічого путнього навчитися не зможе. А це теж дуже важна справа!

Деякі батьки, головно з підміських сіл, радять собі в цей спосіб, що дозволяють дитині доїздити, чи доходити до школи, нераз навіть по кільканацять кільометрів денно. Таких доходячих чи доїзджаючих є тепер по школах майже третина. Але водночас треба підкреслити, що дуже малий відсоток доїзджаючої молоді кінчить науку з добрим поступом. Більшість взагалі не кінчить науки. Зовсім ясна річ, коли такий ученик має вчитися, як він цілими днями лише їздить і ходить. Про деморалізацію цієї молоді не згадую — вистачить раз переїхатися у шкільнім ваґоні з дітворою, щоб переконатися про вартість доїзджаючої молоді. І тому, коли ми хочемо добра для нашої молоді, коли хочемо дати їй належну освіту, а не маємо на те належних матеріяльних засобів — засновуймо бурси!

Чому-ж у нас так мало бурс? Кажуть, що нема грошей. Та це радше викрут. Бо звідки бере гроші халупник, що тримає в тісній хаті нераз 5—6 учнів. Чейже він не тільки їх удержує — він мусить ще на них щось заробити.

Чомуж нам тяжко заснувати бурсу? Чи не маємо охочих людей до праці? Чейже не так тяжко заснувати бурсу. Навіть коли нема власної хати на бурсу, то дім можна винайміти. На закупно потрібного інвентаря можна перевести в повіті збірку, постіль і харч учні вже самі зложать. Навіть якусь малу оплату на адміністрацію теж зложать. Тільки треба мудро і серіозно взятися до діла, маючи все на увазі, що бурса має стати прибіжищем для вбогої молоді. Бо маємо випадки, що життя в бурсі більше коштує ніж приватно. Діється це тому, що провід бурси негосподарний, нефаховий. Провідник, чи опікун бурси мусить бути не тільки добрим виховником-педаґоґом, але теж добрим господарем - адміністратором. Тому бурсою не можуть кермувати старенькі емерити, що з нудів хотілиб побавитися бурсацьким заняттям, ані люди, які вже переладовані своєю щоденною працею. Кермувати бурсою повинна молода енерґійна людина, яка булаб серцем і мізком молоді. Батьки-селяни повинні тісно співпрацювати з проводом бурси та слідити за життям своїх дітей. В бурсі обовязково повинна бути бібліотека, кооперативна крамниця, хор, спортовий гурток і т. п. Реферати, концерти, товариські сходини мають заздалегідь втягати молодь до суспільної праці. Коротко: бурса має доповнити школу і хоч частинно заступити домашне виховання.

Гасла: виховуймо молодь, добуваймо міста, творім сильний третій стан, не сміють бути лише паперовими гаслами, а мусять стати чином. Бо від цього залежить наше буття. Тож роботу цю зачинаймо від творення загальних і ремісничо-промислових бурс — від дійсного виховання селянської молоді на повновартісних громадян.

Цих кілька думок кидаю як дискусійний матеріял для громадянства. Андрій Качор.

Що буде з Україною після упадку большевизму?

ЦІКАВИЙ РОСІЙСЬКИЙ ГОЛОС В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ

На книгарському ринку появилася невеличка книжечка, яка розглядає українсько-московське питання в цікавому, як на московського автора освітленні.*)

Книжечка тим цікавіша, що автор політично належить до світу, що далекий від обєктивного осуду українсько-московських взаємин: він московський монархіст і патріот. „Цар Микола II. виїмятково надавався на конституційного монарха... Царська родина залишиться в історії етики на недосяжному педесталі..." — пише автор, забуваючи у свому монархістичному запалі навіть про распутініяду. Упадок царату був головною причиною, що „щасливі під русским царем народи" відірвались від Росії, твердить автор і мріє про реставрацію Росії у довоєнних кордонах як „союз" незалежних держав".

Тому, коли цей самий автор висловлює деякі не дуже милі для московського патріота погляди, годі його підозрівати у протимосковських настроях. Стверджує він просто і недвозначно повне безсилля московської еміграції у протибольшевицькій боротьбі. „Совітський уряд розмірно мало загрожений (московськими) політичними партіями за кордоном, бо вони взаємно винищують себе. Їхні пляни — реставрації єдиної неділимої на руїнах СССР — не найдуть підтримки населення, бо серед нього нема ніякого „загально імперського націоналізму". Немосковські народи неприхильно ставляться не лише до комунізму, але й до московського панування взагалі, червоного і білого. „Національне самопочуття і національна окремішність розвинулися до небувалих давніше розмірів. На випадок ліквідації совітського устрою треба рахуватися з дальшим розпадом російської імперії... Треба вибрати одно з двох: національну Росію (Великоросію) в етнографічних межах, надіючися в найліпшому випадку на дружні взаємини з новими національними державами, або поширення совітського інтернаціоналу до довоєнних кордонів Росії, а то й далі. Іншого виходу нема. Годі сподіватися, щоб немосковські народи після упадку совітського устрою піддались під володіння центру, що гнобить їх від 20-ох років, або щоб у Росії після перевороту найшлися сили, здібні воювати не лише з собою, але і з новими державами; зберегти „єдиную неділимую" може лише насильство, а вжити насильства може лише сильний.

Того не засвоїли собі були вожди протибольшевицького руху 1918—20. рр. (Денікін, Врангель, Колчак і ін.), тому пролили чимало крови у боротьбі з місцевими націоналізмами, замість ужити їх як союзників проти большевиків. Наслідок їхньої політики такий, що большевики захопили чужонаціональні окраїни; тепер нема ані „єдиної неділимої", ані окраїнних держав, що облегчили би боротьбу проти Совітів.

Спиняючись довше на Україні, автор передовсім дає гостру відповідь тим, що українську справу називають німецькою інтригою. „Тимчасом міліони українців ще до революції не хотіли, щоб їх мішати з москалями, не зважаючи на роботу російських шкіл за 125 років. Від коли комуністи захопили владу на Україні, політичний антаґонізм скріпив національне почування українців. Тепер треба би цілих століть, щоб викорінити з української душі почуття національної окремішности." (ст. 13.)

Далі п. Валь переходить цілу історію України — давнішу коротко, новішу точніше. Назагал представляє її вірно, похибок робить небагато (нпр. він пише, що галицька армія мала ліпший старшинський корпус ніж наддніпрянська, що Петлюра усував здібніших старшин, заступаючи їх „отаманами", які не мали поняття про військові справи, що полк. Коновальця підтримує Литва і большевики).

Обговорюючи останній період нашої державности, автор винуватить в її упадку Німеччину, Антанту і денікінську армію. Перша не дала змоги Україні зорганізувати власної сильної армії, потурала змові проти гетьманського уряду; друга пхнула гетьмана до федерації, що довело до упадку консервативної влади на Україні, опісля до перемоги большевизму; французькі війська, що причалили в Одесі, не бились з большевицькою армією, лише з українською, замість їй помогти. Третя не погоджувалася на ніяку співпрацю з українським урядом та підтримувала банди, що проти нього воювали. „Ось чому Україна залишилась неозброєна і нездібна до оборони проти большевиків, які якслід вихіснували похибки провідників московського протибольшевицького руху, Німеччини та Антанти; лише ці похибки врятували большевиків."

При господарському огляді України п. Валь звертає увагу на те, як большевики винищують українську територію та підкреслює, що ця грабіжницька політика викликує серед українського населення сильний протимосковський шовінізм. Уважати Україну цілью німецької кольонізаційної експансії — це на думку п. Валя нісенітниця: на Україні на одному квадратовому кільометрі живе 60 осіб сільського населення, у Німеччині лише 40.

П. Валь здає собі справу, що його погляди неприйнятливі для загалу російської еміграції, він стверджує, що „ця книжка не може дати нічого тим, що ховають голову під крило в об-

*) Е. Г. Ф. Валь: Значеніе и роль Украины въ вопросѣ освобожденія Россіи отъ большевиковъ на основаніи опыта 1918—20 гг. Изданіе автора. Таллін, „Лібріо" Нарва м. 15. 1937.

М. РУДНИЦЬКИЙ. 2

Відпочинок на камені Довбуша

2. Раз по корсі в Яремчі.

Чому ота великопанська дільниця між Яремчем і Ямним називається Каменем Довбуша — знають мабуть усі. Перед ямнівським тунелем і досі стремить скеля так прозвана — ріжні ріжно кажуть: чи то на память того, що ватажок цих гір був такий мощний чи що люльку тут курити любив — стоїть вона собі, щоб туристи могли на ній теж власне імя звеличати. Недалеко в лісі, де повно афин і моху грубого як плюш на старих канапах можна оглядіти Комори Довбуша — колись сховище ватажкових побратимів. Аж дивно, чому досі — хоч спорт і ціни на кімнату в цій околиці так зростають — ніодин літник не зважився провести в цих печерах літо.

Але і на це прийде черга. Хто не вірить, нехай вибереться на повний сезон до Яремча. Здається, що тільки серна вирізьблена на височенній скелі серед лісу не чує того гомону, що пливе із корса, цієї перли гуцульської Рівієри.

За свіжим маслом із „Маслосоюзу" та сметаною, за поетами або іншою журбою сунете до Яремча. Делегати всіх крикливих галицьких міст і містечок зїхалися тут, щоб на корсі обговорити найважливіші актуальні питання погоди, дорожнечі і того дорогоцінного здоровля, яке вони хотять тут придбати якнайскоріше коштом своїх сусідів. Що-року повстають нові віллі, пансіони, кав'ярні, крамниці і нові атракції.

Перша — миттєва фотографія на кожному розі вулиці. Можете мати знимку в піжамі, босо або при морозиві в цукорні, навіть у гуцульських строях. Під яремчанським мостом стоїть велика театральна декорація з вимальованим краєвидом і гуцульською парою; у діри цих голов призначені на обличчя вкладаєте власні голови і маєте найавтентичнішу фотографію у народній ноші, навіть з надписом, щоб не було помилки — „Яремче". А хочете таку саму знимку на літаку — сідаєте на вимальований літак.

Музей памяток, які можна вивезти звідсіля не збагатився за останні роки: дешеві мисочки та вазони у найгіршому стилі, дорогі деревляні гуцульські вироби, які привозять зпоза гір, не тутешні полотна, вишивки та килими, т. зв. китайська дешевина і... галерія образів під голим небом. З китайських виробів найбільше автентичний — китаєць, що продає їх. Краватка з таємничого шовку — 90 сот. після недовгих торгів. Щойно заплативши думаєте над тим, кілько вона справді варта. Правдиві образи трохи відомих і зовсім невідомих польських малярів від 15 до 35 зол.; — ніодин не ті мотиви, які приваблюють довкола ваше око. Кожний постоїть, випитається за всі ціни і піде далі. Якби найшовся маляр, що сидів би ввесь день над Прутом і малював маленькі краєвиди, то міг би продавати образки, як кукурудзу, яку літники смакують просто з самовара на корсі.

Село затрачує свій місцевий характер і переміняється щораз скоріше в міжнародне містечко. Нове купелеве заведення з делятинською сіллю збільшує рух літників, яким не помагає сама вода у Пруті. Жіноцтво у переломовому віці радо бере купелі та інгаляції, обраховуючи щодня совісно свою вагу та апетит.

Одним із найбільше поширених лікувальних засобів у Яремчі є дансінг. Двічі денно від 5 до 7 ввечір і від 9-ої поза північ у двох головних ресторанах напроти двірця люди витрясають із себе та партнерок свій надмір енергії. Стрій до танця байдужий. „Фордансер" — у фраку, — його партнерка — гостя з публики без панчіх у заболочених черевичках. Підвечіркова пора. Входять чотири офіцири. Замовляють помаранчівки з цитриною — одну чергу, другу, третю. Видко по заболочених чоботах, що в дорозі — із служби або на службу. Молодші з них підходять до сусідніх столиків, хвилясто кланяються і запрошують до фокстрота все, що є — неми, тіточки, ґувернантки і доньці-гімназистки. Це теж рід весняних маневрів — з коняками.

А ось сивий, поважний професор, що не перестав бути вражливий на гарний пол. На проході лізе як черепаха, а при звуках танґа дві години без перерви кивається у честь Терпсихори впевняючи, що „танці роблять йому знаменито". Це і видко: піт скапує з нього, як від сонішної купелі.

Кого ви тут, сидячи на веранді, не зустрінете!

Від столика в кутку встає лисий добродій і коли я всміхнувся до нього, паде мені в обійми:

— Кілько літ, кілько зим! Ах, Київ підчас війни! Сідайте... що пєте? Мусимо пригадати собі ті наші найкращі із добрих неповернених часів!

Тепер він суддя на емеритурі, постійно у Варшаві, а від травня до жовтня щороку в Яремчі — має клаптик землі і партнерів до бриджа.

Іншим разом зустрічаєте на корсі мовознавця-самоука, що знає кількадесять европейських мов. Як тільки ви згадали що про Еспанію, він витягає з кишені еспанську ґазету. А не дай Боже натякнути що на мовознавчі теми.

— Маєте десять хвилин часу? — сіпає вас за рукав. — О, тут недалеко є лавочка... Я вам зараз коротенько вияснюю ріжниці між еспанською, португальською і каталонською мовою... Страшенне легка річ...

На вакації, коли голова легка, як одяг, можна навіть учитися по китайськи з нагоди нової війни. Але як тільки повіє гірський вітрець — находять на тебе такі лінощі, що нема сил вийти з каварняної тераси. Прижмуриш очі і всі ті домики та крамниці заступають тобі в уяві пристань на малайських острівцях, де все, що приїхало — хоче провести безжурно час і видати гроші призбирані за ввесь рік. Тільки Прут не стає ніколи буруном, що одним помахом своєї гриви змів би всю цю імпровізовану панораму.

(Далі буде).

личчі засадничих питань... Є люди, які не зважаючи на очевидні факти, дальше твердять, що „місцеві шовінізми" істнують лише в розпалених головах демагогів та серед малого кола їхніх прихильників. Їм треба побувати на з сці, щоб побачити цю помилку. (ст. 10—11.)

„Емігрант не переживає вповні того, що відчуває і бажає громадянин СССР. Тому, що живе ще під впливом колишніх умовин, він не може рішати, чого хотять ті, що лишились у краю... Питання: що буде далі? вирішиться не за кордоном, лише на місці. А на місці, серед інших невдоволених, є 44 міліони українців; вони в напруженні вичікують свободи, намагаються відділитись від Москви. Емігрант хоче їх утримати — та хібаж можна порівняти потенціял нагромадженої сили та енергії одних і других? Воля одних настільки сильніша, що сили других ледви чи матимуть якенебудь значіння. Не треба забувати, що колишні сили, які власною рукою стримували розпад Росії, тепер не істнують; їх заступив комуністичний інтернаціонал. З хвилиною як він упаде, не буде ні ідеї ні фізичної сили, яка зумілаб утримати міліони людей, що стихійно змагають до визволення і самостійности, яка перешкодилаб їм здійснити їхню масову волю. Як воно не прикро для нащадків російської імперії, наслідком упадку большевиків буде унезалежнення України, байдуже, чи у переможців і сусідів візьме верх тенденція реставрації „единої неділимої" чи ні.

Подаємо у вільному перекладі кілька думок з цікавої книжечки, що дуже сильно відбиває від загальної російської публіцистики у нашій справі. (гал.)

Сумні враження з Криниці.

Серпень, 1937.

ДЕ МАЛА СТАНУТИ ЦЕРКВА — СТАНУВ КОСТЕЛ.

Коли перед 50 роками пок. о. Жегестовський парох Криниці, посвячував перше тутешнє мінеральне джерело, то певно не передбачував, що в тій чисто українській оселі повстане колись славний купелевий заклад, нова Криниця, що її будуть називати „королевою польських вод".

Вже тоді приїздили до купелів усілякі гості, особливо багаті православні з Росії, і саме вони дораджували о. Жегестовському побудувати недалеко джерела церкву, а один з парохіян (Знамировський) заявив навіть готовість подарувати свій город під будову церкви (саме той город, на котрім стоїть тепер костел). Одначе о. Жегестовський не приняв цього дару, взявся до будови церкви і приходства, але в середині села, у віддалі 2 км. від джерела, бо там — мовляв — є вже парохіяльні економічні будинки.

Його наслідникам-парохам Копистянському, Гнатишакові й Королеві, які вже були свідками чимраз більшого розвитку купелевого заведення також не прийшло на думку, що на терені закладу придалось би побудувати церкву нашого обряду; латинники, яких було тоді всього кілька родин, поставили собі ще за часів Австрії близько джерела невеличкий деревляний костел, в якім емеритований капелян, кс. Данелец відправляв деколи Сл. Божу. Пізніше сусідка Криниці, гр. Стадніцька ходила особисто по домах і збирала жертви на будову мурованого костела, який від того часу вже двічі поширено. А у нас не було кому тим занятися. Цю короткозорість наших людей можна би ще сяк-так виправдати до року 1918. Але від часу, як прийшла Польща, коли то Криниця зачала розвиватися скорим темпом і перетворюватися в европейський купелевий заклад, не найшовся таки ні один чоловік з головою, щоб забезпечив там наш стан посідання. Чому не побудовано там церкви і хоч кількох віль?

ЯК ЗМАРНОВАНО МАЄТОК ПАРОХІЇ.

А треба знати, що парохія мала свої власні прегарні трифронтові парцелі в самім центрі купелевого закладу, мала свій власний ліс і свою цеглу, тільки — на превеликий жаль — голови не мала! І скінчилося тим, що коли вже за часів Польщі парохія ані сама не хотіла будувати, ані продати своїх парцель під будову, уряд вивласнив їх, забрав їм дві парцелі величини поверх 3 морги (тоді вартости 2 міліонів зол!) за якусь дуже низьку ціну, яку зложив до судового депозиту.

А вже ніяк не можемо собі пояснити, як могла перемиська консисторія дивитися спокійно повних 15 літ на таку бездільність криницьких парохів і допустити до такого нечуваного занедбання і до таких болючих страт під національним та обрядовим оглядом!

Хто відповість за це перед нашою історією?

Там, де повинна була станути церква нашого обряду, стоїть сьогодні в центрі закладу польський костел, а радше величава базиліка. А яка там у нім душпастирська праця, варто приглянутися: цілий день отворений, на дверях поміщена оповістка, в яких годинах відправляється Сл. Божі, коли уділюють св. Причастя і коли можна висповідатися (священника в сповідальниці побачите все, рано й пополудні). В кожній годині дня застанете повно осіб у костелі, що пів години причащають; нпр. коли ми там були в год. 7.30 рано, приступило до св. Причастя 27 осіб, між ними дві пані українки з нашого товариства, які також щоденно причащаються, а з причини браку церкви свого обряду приймали св. Причастя в обряді лат. Кожного дня точно в год. 6.30 вечором буває ще коротеньке богослуження (літанія до Серця Христ. і благословення Найсв. Тайнами), яке тріває 15 хвилин, костел майже повний — і сама інтелігенція!

Словом — слідне релігійне життя і то між інтелігенцією.

Мимохіть приходить думка, а як у нас? Тому рішаємо, що найближчого погідного дня йдемо пішки до Криниці-села, до своєї церкви.

Приходимо перед год. 8. рано, церква замкнена. Питаємо сусіда, чи буде Сл. Божа й довідуємося, що не буде, бо молодий священник виїхав до родичів. — А о. пароха також нема? — питаємо. — Є, каже наш співрозмовець, але не відправляє ніколи, хіба би йому хто заплатив.

Така відповідь простого чоловіка вразила нас прикро; годі, кажемо, в такім разі прийдемо сюди в неділю.

ДИКИЙ РЕВ ЗАМІСТЬ ЦЕРКОВНОГО СПІВУ.

Приходимо в найближчу неділю; церква велика, та в середині нема найменшого ладу, аж прикро дивитися. При бічнім вівтарі мав тиху Сл. Божу місцевий сотрудник, а о. парох відправляв утреню. За хвилину приїхали на Сл. Божу два чужі священники (о. Лициняк зі Львова й о. Бачинський з Бережан). В церкві з парохіян 4 особи, в крилосі 3 дяки, але не співають, а буквально ревуть, і то так, що довго годі слухати; коли при кінці утрені зачав о. парох високим бір-басом співати ектенію, а дяк на терцу вищим тоном відповідати, то счинили оба таку саламаху, такий рев і такі жахливі перегони, що було тільки чути вигук останнього слова ектенії „помолимся" і дяка розпучливе „Господи помилуй"! Подібного „богослуження" я не чув ще ніде!

Ми здвигнули плечима, вийшли з церкви й подумали собі: Бідний Ти, Ісусе, що так Тобі тут служать і так дбайливо виганяють людей з церкви! З якими враженнями вийдуть звідси ті поляки з подальших дільниць Польщі, що ніколи не бачили нашого гр.-кат. обряду і з цікавости сюди приходять? Чи не краще булоб, щоб така церква була взагалі замкнена навіть у неділю?! Так — таке буйне життя, а тут — цвинтарна тишина, пустка, мерзість, запустіння, очевидні признаки смерти!

НА ЩО ЖАЛУЮТЬСЯ ЛЮДИ.

Відтак у розмові з ріжними людьми почули ми, який нарід невдоволений з обсади парохії; а як висловлюються про свого священника, то цього не випадає тут повторяти...

Люди жалують за попереднім завідателем парохії, о. Біликом, який за 2 і пів року розвинув був правдиву душпастирську працю в церкві і в школі; нарід горнувся до церкви і слухав його гарних наук, а тепер люди перестали взагалі до церкви ходити. З о. сотрудника люди вдоволені, але твердять, що йому не вільно нічого робити з виїмком тихої Сл. Божої і проповіди на співаній, — навіть не сміє приняти жертви на Сл. Божу, коли хтось його просить, бо о. парох заборонив йому! Чи так є дійсно, не мали ми змоги провірити, але люди запевняли нас, що це правда.

Чотири свідоміші парохіяни виготовили були прохання до апост. адміністратора, щоби приділив назад о. Біліка до Криниці і збирали по селі підписи; хтось доніс про це поліції, ті чотири ґазди дістали за це по 100 зол. кари і по 10 днів арешту. Від тоді перестали ходити до церкви й кажуть, що доки тут буде теперішній парох, їх нога не буде в церкві...

ВИКИДАЮТЬ ЦЕРКОВНІ ГРОШІ...

Мають великий жаль, що не працює для добра парохії і церкви, тільки „бавиться з панами", а сотрудника до ніякої праці не пустить. Від о. Полянського (хвилевого завідателя адміністратури) дістав був 44.000 зол. на реставрацію приходства уладив собі люксусово 12 кімнат, а проте для сотрудника на приходстві нема місця, хоч о. парох не має при собі ніякої рідні, бо є вдівцем, а 3 сини на становищах; мешкає сам тільки з господинею. Також мав виплатити о. Полянський з церковного фонду 24.000 зол. до рук одного адвоката на „суспільні" потреби... Між людьми повно нужди, а тут церковні гроші викидають Бог знає, на що.

— А хто вчить у школі релігії? — питаємо

— Це також одна з наших великих болячок. Маємо аж дві школи, ходить до них поверх 500 дітей нашого обряду, а нема постійного катехита. Приходив на релігію священик з Милика, але розпущені діти шишками за ним кидали! Ось такі дає висліди брак релігійного виховання молоді! Не дивниця, що вже шириться у нас комунізм і ріжні секти, бо молоде покоління росте дико, без моральної опіки.

— Чомуж не звертаєтеся в цих справах до о. декана, або просто до апост. адміністратора?

— Знає все те добре один і другий, але або не хочуть, або не можуть нічого зарадити.

— Не кажіть — не хочуть, бо апост. адміністратор є католицьким священиком і присягав вірність апост. престолові, отже напевно схоче зло усунути, якщо переконається, що парохія хилиться до упадку. А коли не міг би, то певно радше уступить зі свого уряду, а не возьме на свою совість стільки душ, що пропадають для Христа! Тому радимо вам не тратити надії, часто пригадувати о. адміністраторові цю справу, то таки він щось зарадить.

З розмови з тими людьми мали ми якнайкращі враження; вони привязані до своєї церкви й нації, щиро болють над теперішнім занепадом парохії і тим, що між молодю шириться така страшна деморалізація.

Всі згадані інформації потвердив нам у цілості один із місцевих інтелігентів, додаючи від себе ще деякі завваги.

ЗАГРОЗА ЗЛАТИНЩЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.

Вертаючись із церкви до заведення, каже, ви певно бачили по лівій стороні вул. Крашевського великий будинок з написом „Сероцінец“. Чи думаєте, що там будуть приймати тільки польських сиріт? А при вул. Ясній подивіться, яку там захоронку-палату вибудували польські СС. Служебниці; наша дитина, яка там попаде, буде певно для нас вже пропаща.

— Чиж ваш о. парох не бачить того всього? Чомуж не отвирає нашої захоронки?

— Думаю — каже трохи злобно наш знайомий — що він не був ще на вул. Ясній, бо дальше, як до крамниці Матильди Целлерін, не ходить...

На це я вже не відповів нічого, тільки питаю:

— Щож властиво робить у парохії ваш священик?

— Має досить роботи, бо видає метрики для тих, що зміняють обряд і за добрі гроші відправляє похорони. Правду казав польський парох Криниці, прадат Духевич, коли на празнику в домі нашого пароха вніс тост при обіді і запевняв у приявности апост. адміністратора, що від часу приходу теперішнього о. пароха до Криниці панує між ними обома ідеальна згода й гармонія; можемо від себе додати з математичною певністю, що коли ця „гармонія“ потреває ще кільканацять літ, то можна буде спокійно продати полякам і приходство і церкву, бо вони будуть вже непотрібні!...

Ось такий сумний і болючий жмут інформацій зібрали ми з терену тутешньої нашої парохії; не маємо тут причини не вірити парохіянам, які з глибоким жалем і щиро про все з нами говорили. Іхні слова переповідаємо безніякого перебільшення, навпаки, дещо навіть злагіднюємо та деяких дуже різких висловів взагалі не подаємо, щоб у прилюдній опінії не понижувати деяких осіб.

З цього ясно, що Криниця крайно загрожена, що там конечна зміна душпастиря, бо теперішній стратив свій авторитет між парохіянами. Там треба двох побожних і діяльних священиків, треба конче отворити захоронку (тоді СС. Служебниці приведуть і церкву до порядку) і створити окрему катехитуру. А ще ліпше булоб передати парохію оо. Василіянам чи Студитам.

Без негайного переведення таких змін парохію рішуче годі буде урятувати!

УКРАЇНЦЯМ НЕ ДАЮТЬ ПРАЦІ.

Сьогодні такі настали відносини у Криниці, що на терені купелевого заведення не найдете нашого чоловіка при ніякій роботі: в бюрах, лазничках, при будівлях і земних роботах, навіть при замітанні вулиць — самі поляки; нашому чоловікові не дадуть ніде сотика заробити, бо нові криницькі „обивателі“ виховані на грабсько-ґертихівській ідеольогії, яку черпають з поширеного тут краківського „Курієрка“, отже пересяклі зоольогічною ненавистю до всього, що українське.

Почавши від директора заведення, який не зважаючи на домагання українців-лікуванців не допускає до читальні зеведення ні одного українського часопису, аж до вуличного замітача включно — всі вони знають тільки двох „поржондних русінуф“, а саме: адвоката Гнатишака й учителя Трухановського, автора відомого лемківського букваря...

Єдине підприємство, з якого ще не вигризли наших людей, це фіякерство, де на 170 фіякрів є поверх 100 наших.

Велика шкода, що нема у Криниці ніодного українського пансіону; до минулого року вела тут повних 10 літ пансіон п. Яблонська, жінка священика зі Скільщини; вела солідно, лишила по собі добру опінію і певно дещо заробила. Цього року самі польські і жидівські (жиди давали 80 прц. гостей!)

МІЛІОНОВІ ЗАРІБКИ ЧУЖИХ ПАНСІОНІВ.

Криниця має в році пересічно 30.000 гостей; а що — як обчислено — кожний гість лишає денно 13.50 зол., отже ті всі гості дають Криниці денно 375.000 зол.; а якщо приймемо, що кожний гість у Криниці був тільки 30 днів на лікуванні ,то дають вони Криниці 11¼ міліона зол. зарібку річно! З цього добру половину заробляють пансіони, і то не тільки такі, що мають власні віллі, але й ті, що наймають віллю на сезон (за 6—14.000 зол.), покривають приходами чинш і податки та ще добре заробляють.

Правда, треба працювати і треба вміти з гістьми обходитися, але заробіток певний.

Також наша безробітна жіноча молодь могла би у Криниці ставати до праці в пансіонах у характері „столових“ і „покоєвих“, які незле заробляють. Власники пансіонів не дають їм ніякої платні, тільки харч і помешкання, платню мають від гостей. Від липня ц. р. обовязує у Криниці такий розпорядок, що кожний гість обовязаний (крім умовленої платні за пансіон) платити тижнево: за послугу при столі 2 зол., за послугу в кімнаті 2.50 зол., портієрові 1.75 зол. Деякі з них заробляють у сезоні по 400—500 і більше зол..

З українок стрінули ми тут всього одну панночку по ґімназійній матурі, яка приїхала зі Східної Галичини і станула до праці як „столова“; гості, довідавшись, що вона по матурі, дуже з нею симпатизували й цінили її за те, що вміє сама давати собі раду. Саме треба хотіти й уміти працювати, гідно поводитися і не дати себе нічим спровокувати.

На 70 лікарів ординувало двох наших, д-р Савчак і д-р Смолинський.

У Криниці є велике поле до праці й до заробітку.

В. Мартинович.

Ще про „нову рецепту для Волині“.

(Допис з Волині).

Зі статті д-ра Степана Барана під наведеним заголовком („Діло“, ч. 186) Шановні Читачі довідалися про один цікавий проект на тему початкового шкільництва на Волині. А власне: знаний польський діяч, творець і провідник польсько-українського „вспулжиця“ в ділянці кооперації п. Волошиновський, пропонує для оздоровлення шкільних умовин замість ріжних типів вселюдних шкіл, що внаслідок закону Грабського витворилися на Волині, завести один тип — тип польської школи з українською мовою, як предметом навчання, трактованим поважно.

До оцінки цього проекту, зробленого д-ром С. Бараном, додамо кілька уваг. Проект п. Волошиновського не є чимсь новим: він має за собою понад десятилітню давність. Про нього польські діячі мріяли ще в 1926 р., може — правда — не в такім вигіднім для української справи освітленні, як це робить п. Волошиновський. Є це один з польських плянів перехрестити шкільний закон Грабського. Як відомо, названий закон не задовольняє ні українців, ні поляків. Перші нарікають на нього з міркувань педаґоґічних, як теж і тому, що він уможливив шкільній владі польщити та утраквізувати українське шкільництво; другіж — поляки — незадоволені з нього тому, що він нібито утрудняє їм процес цілковитого спольщення цього шкільництва. Тяжкі для нас наслідки закону Грабського, але він має всеж таки одну сторону: теоретично визнає за українським громадянством право на шкільну науку в рідній мові, право добиватися її. Він неначе каже: Українці! Хочете мати рідну школу, добивайтеся її!

Від наших старань і сили залежать наші здобутки. Тому інший стан українського шкільництва в Галичині, інший — на Волині. В Галичині нараховують 135 шкіл українських, решта польські чи пак утраквістичні. На Волині-ж — 7 шкіл українських (стільки нараховує їх п. Волошиновський, але — здається — він переборщив), трохи утраквістичних, решта — чисто польські, або лише з українською мовою, як предметом (дві години на тиждень, звичайно — шеста й сема, які часто не відбуваються). Така ріжниця пояснюється тим, що волинське громадянство має у собі величезний відсоток неписьменних, незорґанізоване та не виробило ще відповідних до сучасних умовин метод праці.

Польські діячі розуміють, що такий стан перехідний, що орґанізованість волинського громадянства міцнішає, методи його праці виробляються, і це їх непокоїть. Отже хотілиб вони довести це громадянство до того, щоб воно само виреклося права на рідну школу, зрезиґнувало з боротьби за неї, задовольнившись... українською мовою, як предметом науки. Ото властива ціль, до якої прямує „нова рецепта“ п. Волошиновського.

Які з неї можуть бути користи? — По її реалізації — гадає п. Волошиновський — української мови училиб (очевидно, дві години тижнево) в усіх волинських школах без вимку й училиб поважно. Делікатно висловлюючись, користи дуже сумнівні. Коли йде про поважне поставлення української мови, як предмету шкільної науки, то це залежить не від типу школи, — бо в кожній школі можуть чогось учити поважно чи неповажно, — а перш за все від тих, у чиїх руках є школа, від їх фахових здібностей та сумлінности; потім від усвідомленої волі батьків дітей. Віддавши діти до школи, батьки мають право домагатися, щоб учили їх, як слід. Розуміється, батьки незорґанізовані й анальфабети не потраплять подати у цій справі

свій голос, вони не можуть нічого зробити. Але такий стан річей теж перехідний, бо підростає нове покоління — покоління свідоміше й енергічніше.

Польські діячі, що ближче обсервують життя волинського громадянства, свідомі цього факту й на ріжні способи стараються його злікідувати: одні залякують молодь, інші творять ріжні форми „вспулжиця", обдумудть для нього „рецепти" й експерименти. Даремні всі їх зусилля!

Тутейший.

Нехай край знає правду!

„НОВЕ" ПРО КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ У ГАЛИЦЬКІЙ ПРЕСІ.

В 147. ч. „Нового Часу" появився передрук із тижневика „Голос", в якому оголошена розмова з одним українцем, що приїхав на короткі відвідини Рідного Краю. Чого тільки ми не довідуємося з тієї розмови!

Нам тут у Канаді не дуже то вже байдуже, коли громадянство в Рідному Краю приймати-ме такі „інформації" за добру монету. Бо ті інформації однобічні, часами й фантастичні, а для людей думаючих, що хотілиб з таких інформацій робити якісь висновки, навіть шкідливі.

Наперед щодо кількости українців у Канаді. Гість інформатор подає число всіх українців у Канаді на 508.000. Звідки він узяв таку цифру — це його таємниця. Але такі знавці, як Йонг (автор англійської книги про канадійських українців (Canadian Ukrainians") подає скількість українців у Канаді на 240—250.000, а О. Бочковський, що недавно обїхав Канаду і зібрав відповідний матеріял, подає їхню кількість на 300.000. Навіть якби українців було ще на 2—3 десятки тисяч більше, то й тоді далеко ще до 508.000.

Для нас цікава відповідь на питання, яка політична орієнтація переважає серед канадійських українців. Відповідь: У. подавляючій (кого?) більшости націоналістична. Коли інформатор слово „націоналістична" розуміє як „національна", не-большевицька більшість, — то це правда. Але коли брати слово „націоналістичний" у такому значінні, як його розуміють визнавці ідеольогії ОУН (у Канаді УНО), то цим інформатор робить кривду справжній більшости національних організацій у Канаді, що тієї ідеольогії не визнають, але щиро помагають Рідному Краєві. Бо націоналістичні організації в Канаді, не то переважаючої, але взагалі більшости ще не творять. Їхня більшість полягає хіба в більшому крику, шумі, в нагальнішій тактиці, в зловживанні довірям безкритичної, але щирої маси. Відома напр. історія з їхніми збірками на ріжні старокраєві цілі. Треба було аж відкликатися до преси, щоб вони ці гроші обернули на ту ціль, на яку збирали. Дещо вони в цьому напрямі вже свої рахунки вирівняли (жертви на допомогу інвалідам), але з деякими збірками вони ще до цього часу справи не вияснили, хоч їх уже кілька разів у місцевій пресі про це запитували. Що сталося з тими грішми? — це таємниця Крайової (такого щиро-українського слова вони вживають!) Екзекутиви УНО в Канаді. До цього часу ще ніодна старша, поважніша, українська організація в Канаді їхньої ідеольогії не визнала. Але інформатор твердить, що більшість, і то „подавляюча" „націоналістична!

Друга погана і до того нечесна є інформація про Союз Українських Самостійників у Канаді (СУС). Ніякого „угодовецтва" цей Союз не репрезентує, бо такої „угодовецької" течії між українцями в Канаді ніколи не було потрібно, тому нема й не було. СУС ніколи, як інформатор подав, не заявлявся проти висилання грошей до Краю, а навпаки — всі збірки на старокраєві цілі точно висилає на місце призначення. Дальше — Василь Свистун зовсім не є тепер найчільнішим представником СУС-у, бо останніми часами він навіть перестав бути членом тієї організації.

Така сама фантастична інформація про асекураційно-допомогове Т-во ім. св. Николая, що, по словам інформатора, є найстаршим українським т-вом у Канаді та має величезні капітали. Не дуже то вже й „величезний" капітал — сотня тисяч долярів на найстарше т-во в Канаді. Навпаки: є в Канаді друге таке т-во а саме Т-во „Взаїмна Поміч", що за десять літ свого істнування доганяє капіталом Т-во св. Николая, а за кілька літ напевно перевищить.

Смішна інформація про українців на державних посадах, головнож про те, що в Канаді є мало кваліфікованих українців на державні посади. Навпаки — їх досить багато з відповідними кваліфікаціями (знання англійської мови, укінчена англійська школа тощо). Клопіт тільки в тому, що українці ще не досить зорганізовані, щоб із ними хтось рахувався — це перше; а друге: англійці упереджені до українців за давніші клопоти, що їх доводилося мати канадійській владі із усякими австріяками, рутенцями, буковинцями і т. д., клопоти спричинені головно большевицькою хоробою, що яких 10 літ тому дуже бушувала між ними. Цю рану час поволі вилічує, зате тепер наростає свіжа болячка, а саме ніби модерний націоналізм, чи пак фашизм, що теж осоружний демократично настроеним англій-

В. НАГЛЮЧ.

Над Дністром цвіте тютюн і доспіває виноград...

Ліс, ліс і ліс... Одноманітно стукотять колеса об рейки, відгомін несеться разом із клубами бурого диму над верховіттями зелених дерев. Усе дальше й дальше. Перед вікном мигають телеграфічні стовпи та дерева. Потім ріжниця затирається і з обох сторін тільки чорнозелена стіна, опоясана залізними дротами.

Серед лісу — стація Шманьківчики. Під вікнами гурма дітей: продають суниці.

— Двесеньць гроши! пеньць! — стараються перекричати одне одного.

Щойно по якомусь часі довідуюся від хлопчини, що дзбаночок ягід коштує десять сотиків. Купую. Залізниця рушає і малі продавці вчиняють крик, щоб їм повернути випорожнені дзбаночки. Вихиляюся крізь вікно; діти вже успокоїлися, але ще стоять. Звикли „для принципу" ждати, аж останній вагон зникне на закруті. Ген на краї стоїть маленька дівчинка з горнятком суниць у обох долонях. Сумно глядить услід за нами. Ніхто не купив... А там, вдома, може жде мама на сірник чи сіль...

І знов поле і ліс, ліс і поле. В переділі дві постаті з бородами і профілями синів Ізраїля гойдаються в такт стукоту коліс, а в куті вистає зпід сірозеленої мантлі малий ніс, що свище протяжливо та сильно. Свист (ознака смачного сну) продирається вікном та лучиться зі свистом парового гудка машини. Побіч — кріс і сірозелена, жовнярська шапка. З кожним кільометром ближче до границі. „Креси"...

Минаємо Борщів. За ним — знову ліс. Врешті продираємося на відкрите поле. Машина сопе, напружується з усіх сил. Миж мусимо втекти перед сутінками. Останні промені сонця відбиваються від фіолетових смуг ліпього неба та кладуться золотом на залізні рейки. Золотять шної усмішки пільних квітів, що обсіли обабіч залізничий насип, і лучаться із надвечірнім шепотом доспілих збіж. Щораз частіше пробігають перед очима зелені загони. Корчі великого зеленого листя закосичені рожевим цвітом. Це — цвіте тютюн.

Ген між рідними полями червоніють дахи осади кольоністів. Це нова кольонія „Janówka Słoneczna". Так для контрасту до Іваня-Пустого... А ось і Іване-Пусте — остання стація. Вдихаю широкими грудьми свіже, вечірне повітря, змішане з запахом розквітлих акацій. Під сірою стіною гойдаються рясні, смарагдові грозна винограду.

Оце гаряче Поділля, де цвіте тютюн і доспіває виноград.

•

Субота. Липневий ранок. Сонце на синьому небозводі висить як золота, розжарена куля (до речі: це порівнання неоригінальне).

По короткій нараді западає рішення: якстій до Дністра! І незабаром вісім здорових ніг прямує мельницьким шляхом — до ріки. В торбі несемо смачний „попас", а на плечах гаряче сонце. Минаємо Мельницю, питоме східногалицьке містечко (воно в останньому часі дістало „додаток" — Podolska) з порохом, брудом і своєрідним запахом жидівської цибулі. Далі збігаємо вниз. Дністер і село Худиківці.

Над зеленавою водою помаранчеве сонце. Підстрибує, сідає часом на хвилі і знову відбивається згору. При березі баби з закасаними спідницями мочуть конопці. Зігнені в дугу, з почервонілими обличчями вдивляються у воду, що лоскоче їм ноги і руки. На звук рідного слова з уст „панів" насторожують уха, а далі вертаються знов до своєї праці.

Недалеко маленький хлопчик (ще без штанів) і трохи більша дівчинка жбурляють камінчиками в воду. Підходимо і починаємо з дітьми розмову. А звідки ти? Як називаєшся? Нараз питання: „хто ти?"

Співрозмовець не розуміє, кліпає очима:

— Що?

— Питаюсь хто ти, жид чи що?

І ось дівчина (старша сестра) штовхає брата:

— Кажи українец!

Вона ходить уже до другої кляси. Вміє читати українські книжки і співати пісні.

Накінець знов питання:

— А ті люди, що живуть там за Дністром, це українці?

Дівчина звертає блакитні оченята на нас, хвилину думає і киває головою:

— Ні. То ромуни.

— Як же це? Хлопці так само співають і кричуть на вівці, так само говорять як ми. І церква зовсім подібна до нашої...

— Я знаю... — і дівчина задумано глядить на буковинське село на ругому березі ріки.

Про що вона думає? Може про те, про що всі ми думаємо: чому цей синій Дністер розділює тих самих, рідних людей?

•

Коні витягнули візок з яру і відганяючись довгими хвостами від напасних мух, рушили весело вперед. Баский дерещ скубнув свавільно гніду за підборіддя, заіржав і так рванув вперед, що на цупких руках візника Максима виступили сині жили.

Візок котиться по пільній дорозі скоро і майже нечутно. Тільки вслід за нами здіймається сіра хмара пороху, що розпливається і спадає спровола на жовті стерні та тютюневі плянтації. За ними, ген ліворуч червоніє характеристичний дах граничної станиці КПП.-у. А вздовж немов хтось кинув між поля широку, синю стяжку. Здалека виглядає, якби Дністер не плив, задихався і став відпочити.

Цеглястий круг сонця скотився над лисину круглої гори і несподівано застряг на крутих рогах красої корови, що підвела головою від спаленої посухою трави, і задивилась перед себе. За хвилину і ми звертаємо туди свій погляд: стежкою через гору йдуть „гуском" білі, стрункі постаті в соломяних капелюхах, подібних до тієї гори, що нею йдуть. Ряд іде гострим, юнацьким кроком. Провідник з лицем бронзовим від сонця і вітру рахує різко: „Раз, два!.. раз, два!..." На грудях у нього червона стрічка з золотими буквами: „Луг"

цям. Через це й доступ до державних посад українцям утруднений.

Наївна теж інформація про українські видавництва, що видають белетристичні книжки, переважно для молоді. Таких зовсім немає. А вже те, що сказав інформатор про богаті бібліотеки, то таки пахне самохвальбою. Деж ті бібліотеки? Якщо він має на думці бібліотеки із пару сот томами — ну, то справді таких „багатих" бібліотек українці мають досить. Але бібліотеки, що мають по кілька тисяч томів, можна порахувати на пальцях. Таких є кілька у Вінніпеґу, одна у Форт-Вілліям, одна в Торонті, може ще кілька в Західній Канаді — от і все.

Навіть є згадка про українське військо. Добре, що хоч не подано його в тисячах. Правда — є в Канаді гуртки бувших українських військових, але вони зовсім не дбають про військовий вишкіл (це самі люди у віці від 35 років угору); зате роблять „велику політику", на яку вони собі присвоїли монополь.

Цих кілька завваг не пишу з якоїсь злоби, але як пересторогу на майбутнє для всяких принагідних інформаторів, що про такі справи, яких вони не знають, краще замовчати, а найважніше — нічого не перебільшувати, тільки кермуватися правдою. Однобічні інформації можуть декого захопити, але рівночасно й декого скривдити, як напр.: інформація про „націоналістичну" українську більшість у Канаді. Нехай Рідний Край знає правду про канадійських українців, бо тільки на основі цієї правди, він може виробити собі справедливий погляд на суть українства в Канаді. Всякий „блюф", уживаючи англійського вислову, шкідливий і одній і другій стороні!

Г. Шумливий.

Куховарська книжка.

Перед одну з книгарень заїхало перед кількома днями елеґантне авто, з якого висів старший пан і ввійшовши до книгарні, попросив куховарської книжки.

Переглянувши кілька видань, гість не міг рішитися, не зважаючи на те, що ціни хиталися від кількох до кількадесять золотих за примірник. Уже на превеликий жаль книгаря трансакція мала розбитися, коли раптом старший добродій, переглядаючи одно з того роду видань, крикнув: „Оце беру!" — і не питаючи про ціну, велів книжку собі запакувати.

Книгар був збентежений із радости, одначе не стратив до тієї міри притомність думки, щоб не запитати клієнта про причину вибору саме того, не іншого видання.

— Цеж зовсім ясне — відповів гість, платячи. — Переглядаючи обіди на місяць вересень, запримітив я під датою 19-го малу примітку: „Прошу памятати про перший день тягнення Льотерії Клясової". Моя жінка така завжди розгублена... що хто з нас, чи з тієї причини ми вже не стратили кільканацять тисяч золотих.

Книгар відвів гостя до дверей і з радости затер руки.

Ґен. Франко домагається, щоб Катальонія піддалася.

ПАРИЖ, 27. 8. ПАТ. З Біяріц подає преса сенсаційну вістку, що там приїхав представник уряду Катальонії на тайні переговори з ґенералом Франком, якого представник в середу приїхав до Біяріц. Перша конференція мала відбутись у четвер. Делеґат ґенерала Франка поставив катальонцям першу умовину, щоб Катальонія безоглядно підчинилась ген. Франкові і щойно після того можнаб устійнити основи переговорів з Катальонією.

Слідство у справі зранення амбасадора.

ШАНГАЙ, 27. 8. ПАТ. Представник японської амбасади заявив, що слідство у справі острілювання самоходу, в якому їхав британський амбасадор Юджесен, ще не закінчене.

Висліди слідства подадуть до прилюдного відома.

ЯПОНІЯ СПІВЧУВАЄ.

ТОКІО, 27. 8. ПАТ. Представники японського міністерства закордонних справ та адміралції висловили якнайглибше співчуття з приводу нещасливого інциденту, що його жертвою впав британський амбасадор Юджесен.

ШАНГАЙ, 27. 8. ПАТ. Японський амбасадор у Китаю Кавагое відвідав у шпиталю британського амбасадора Юджесена і висловив йому найглибше співчуття в імени японського уряду.

МАРШ. ЧАН-КАЙ-ШЕК КЕРМУВАТИМЕ ОБОРОНОЮ В ШАНГАЮ.

ШАНГАЙ, 27. 8. ПАТ. Кружляють поголоски, що марш. Чен-Кай-Шек особисто буде кермувати обороною м. Шангаю.

ЯПОНЦІ ЗАТОПИЛИ КИТАЙСЬКИЙ ВОЄННИЙ КОРАБЕЛЬ.

ТОКІО, 27. 8. ПАТ. Японська маринарка затопила вчора вечором на р. Янг-Тсе, 100 км. від Шангаю, китайський военний корабель Чу-Джік, що перший почав обстрілювати японські кораблі.

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У.Г.А.!

— Ага! Це відай колодрібські луговики вертаються зі Синькова. Певне робили вправи на фестині — пояснює нам Мексим.

І ось корова, що дотепер дивилась за луговиками, йде сама стежкою за ними. Її голова похитується меляхолійно, а роги горять міддю заходячого сонця. На них задержуються крикливі слова пісні:

„Гей, гук мати ,гук! Де ковалі йдуть!"...

З ще більшою силою відбиваються мов від мідної антени й летять над сірозелені поля в синій туман вечора:

„Щасливая тая доріженька, куди вони йдуть"...

— — — — — — —

До Синькова разом з нами прибула літня ніч.

Нам назустріч — хлопчики в білих одягах і жовтих „корейських" капелюхах. Ах, тут Ромко і Міко! А це ваші товариші? Так, Ромко та оті два сільські хлопці Василь і Петро здали до І. кл. гімназійної до Заліщик. Але не приняли „з браку мейсца". Йдуть до Коломиї.

Сьогодні вони всі пописувалися танком на фестині. „Гуляли" довгопільського козака, аркана, коломийки, „Катерини". Людей було багато. Дохід піде на дитячий садок.

— Не жаль буде вам покидати Синьків, Дністер?

Румяні обличчя усміхаються.

— Ні.

Але згодом поважніють і задумуються.

Ізза чорного ряду струнких тополь випливає блідожовтий човен і безшелесно лине по гранатовому морі. Тихо. Здалека тільки — шум Дністрових хвиль...

•

По короткім марші „чета" прибула над беріг і розташувалась у лозах. Хвилина і 4 мужчин і 2 жінки (себто два 14-літні смотрики) занурюються в холодні, свіжі хвилі Дністра. На другому боці, на церковній вежі видзвонює 12 разів. А на наш час доходить одинацята. Дивно. Кількасот метрів через ріку, а вже східний час. Чи у психіці мешканців обох країв теж така ріжниця.

— Хлопці! Повір!

До нас надбіг „вуйко" в широких і довгих штанцях. „Господарських" — як сам тим пишається.

— Бачите: „Гей там садочок наш іде!"... — пробує співати. (Вуйко, як каже, в молодости мав мельодійний тенор із баритоновою закраскою.).

Стежечкою під очерет іде похід малих громадян з учителькою. Тарас, що вважає себе знавцем жіночої краси, прижмурює око:

— Нічого собі збудована.

Малі громадяни йдуть зі співом на устах: про те, як на Україні гарно, як у садочку приємно. На кінці котиться мов бочілка чорнявий Ілько. Побачивши нас стає, вибалушує свої великі оченята й кладе кінець пальця в рот. Ми гукаємо йому:

Гаразд!

Грубому Ількові червоніють від збентеження вуха, а палець залізає до рота цілком. Невабаром череда дітиськів з блискучими оченятами та круглими мов гарбузи животиками бовтається коло нас. Разом з нами краде зі сміхом від сонця гарячі промінні.

Зенко та Осип з міною Вайсмілера плавають на всякі способи. Ану ще нурка! Гоп!! А врешті починають гратись з дівчатами ...„бабки".

Сонце пражить наше і так уже чорне тіло і ми виглядаємо мов абісинці на еміграції.

Ліниві язики перескакують з теми на тему. Навіть трудно повірити, що десь у Еспанії чи Китаю люди кріваляться, що десь падуть бомби і цокотять скорострілі. У Дністровому ярі так запашно і спокійно, якби ми не жили у ХХ. столітті, в нервовій ненормальній Европі.

Нараз киває до мене „вуйко":

— Ходи, братіку, сюди. Ось тут, за лозами, город знайомого ґазди. Там помідорів — гук. Вже і виноргад доспіває...

Ідемо. Два сини ґазди — народні вчителі — зривають завзято помідори. Возять їх що другий день в скриньках до Заліщик, а звідтіль мандрують помідори до Лодзі, Познаня, навіть до Гдині. Шкода тільки ,що морелі цього року не вродили.

Їм зі смаком спілі помідори і дивлюся на рясні грозна винограду. Золоті зайчики полудніщнього сонця (прецінь навіть з Варшави їдуть люди „по слоньце польскєго Полудня") скачуть і граються по виноградному листі як діти у „садку".

Над Дністром стоїть саме полудне. Вертаємось веселі і кидаємось у холодні хвилі.

Ах, як весело! Всі підстрибують, бризкають водою, зі сміхом кидаються у течію!

Сонця! Якнайбільше сонця, повітря, води!! І всі ми без надуми стягаємо з блакитного неба розжарене сонце, безсоромно роздягаємо його і — в воду!!!

Може так заграємо водного мяча?!

Золоте сонце серед срібнозелених хвиль відбивається від наших бронзових рук, підлітає вгору і знов летить у глибінь

Нараз „вуйко" став, підніс палець угору і захіхікав:

— Шкотську спідничку маю, почуваюся як Едвард VIII. по абдикації, тільки пані Сімпсон мені бракує! Хо, хо хо!...

І всі почали сміятись. Так — без причини.

— Ха, ха ха!... хо, хо, хо!... хе, хе, хе!:::

Сміх скаче разом із малими срібними рибками і золотим мячем — сонцем по зеленоблакитних хвилях. Все дальше і дальше. Може й до Чорного Моря...

Нема ніде гарячішого, яснішого, любішого сонця, як над рідним Дністром, де цвіте тютюн і доспіває виноград.

Літературна сторінка.

Літературні спогади Б. Лепкого.

Б. Лепкий: „Три портрети“ (Франко — Стефаник — Оркан). Бібл. „Діла“, ст. 164.

За два-три дні зможете перелистувати нову книжку Богдана Лепкого — таку, якої він досі не писав. Це спомини про трьох письменників, з якими він мав нагоду зустрічатися і дружити. Не звичайні спомини про те, де письменник перебував — з датами і цифрами, як причинками до біографії, всякими подробицями, з якими потім не знаєте що зробити. Це портрети олівцем, ледве зарисовані, як тіні споминів, що втікають з роками у щораз дальшу далечінь, а проте надихані таким теплом, що оживають як людські постаті.

На Франка дивився Лепкий уже тоді як на велико творця — якого можна тільки слухати і подивляти за його знання, талант і характер. Тих кілька моментів із Франкового життя, які вдалося Лепкому доглянути і підглянути, дають нам образ живої людини — незвичайно скромної, гуманної та тверезо розумної. Поза звичайною природною поведінкою Франка можна було і не підозрівати великого мистця та вченого. Зате досить було завести з ним розмову на будьяку тему, щоб відкрити скарби його ерудиції.

Із Стефаником та Орканом Лепкий дружив довгі роки. У Кракові, де Лепкий провів більшу частину свого життя, вони найчастіше зустрічалися — інколи коротко, як люди, з яких кожний має свою працю та власним способом житти виповнений час, то довше на балачках, коли ділилися один з одним своїми літературними враженнями та буденними клопотами. Хто мав власний фантастичний образ про Стефаника, зможе його тепер на підставі характеристики Лепкого перемалювати у власній уяві на більше реальний: Стефаник не був надутим, похмурим мізантропом, що знав тільки мужицьку кривду і тільки нею цікавився.

Мало в нас відомий Оркан — приятель Стефаника та Лепкого, належав до тих рідких, як білі круки, польських письменників, що цікавилися українською літературою. Його антольогія української новелі „Молода Україна“ і досі не має аналогічного видавництва, дарма що за 30 років наша літертура і зацікавлення нею інших народів зросли дуже сильно.

Нехай читач не лякається: у споминах Лепкого він не найде міркувань на такі теми, що можуть знудити його або попросту є цікаві тільки для літературознавців. Лепкий не міркує, не губиться у теоретичних виводах, а передає свої переживання, якби писав повість. Героями цієї повісти є письменники, з якими вязали його якнайніжніші почування і він по волі чи неволі мусить оповідати і про себе. Все це написане так легко, природно і від серця, як мало хто в нас уміє. Читаючи ці спомини приходить тоді на думку, що якби всі ми вміли так писати про письменників, їх життя та твори, то багато людей не обминалоб книжок, як предметів, може і поважних, наче гроби заслужених покійників, але досить неприємних.

Б. Лепкий пригадує нам своїми спогадами і те, що були в нас цікаві люди, з небуденними переживаннями, і неодин із них не списав цікавіших своїх думок і переживань. Так мовити „приватні“ портрети цих людей можуть мати нераз не менший вплив, ніж готові літературні твори. Вони стають причинком до якоїсь доби, оживляють її одним якимсь словом, одним жестом.

Та нема в нас звички списувати спогадів, навіть серед письменників. І між письменниками мало є таких, що зберігають у своїй памяті подробиці для характеристики подій і людей. Памятати мало. Рідко коли трапляється автор, що вміє надати буденним подробицям чар поезії. Лепкий показав нам у своїй останній книжці, як поезія може родитися з „нічого“ — тих неприміттних дрібниць, що щезають для ока та вуха звичайних смертників, навіть коли вони посвячені з бебунею-літературою.

„Три портрети“ це водночас зразок, як треба писати спомини або бодай пробувати бути природним, щирим і легким.

м. р.

—o—

Як працюють французькі письменники?

Відомий французький літературний журнал „Ле Нувель Літерер“ розписав з нагоди вакацій анкету на таку тему: „Де ви пишете? Де проводите вакації? Чи потребуєте для праці своєрідної атмосфери? Чи ця атмосфера та обстанова мають вплив на ваші твори?“

Одні письменники відповіли поважно, інші жартуючи.

Поль Кльодель — великий поет і драматург (недавно ще амбасадор) сказав коротко: „Від часу як я на пенсії, проводжу літо у свому маєтку в Бранґ (в Ізері). Джерелом моїх вражінь та мрій є природа. У хвилині, коли здійснюю свій задум, середовище мені байдуже, щоб я мав тільки спокій. Уже Бодлер сказав, що природа це святиня, повна символів“.

Жорж Дігамель — не виїжджає на вакації. Як виїхав на тиждень до Бретанії, то на те, щоб працювати. Приходить така хвилина у житті, коли людина стає Сизифом — має забагато клопотів, щоб відпочивати. Зрештою він не нарікає, любить працювати. Працює — скрізь. Навчився цього як бідний студент, що мусів грітися по бібліотеках і на війні. Свою книжку „Цивілізація“ написав у шпитальній салі посеред стогонів ранених. У частих подорожах теж треба працювати у поїзді та на кораблі. Тепер у нього в хаті багато крикливих дітей, але Дігамель любить такі прояви життя. Працює колинебудь і деебудь, тільки не зараз після їжі.

Подібну відповідь дав відомий у цілому світі автор „повістевих біографій“ Андре Моруа. У Парижі воліє писати статті, книжки на селі. З огляду на тему часом мусить вибирати собі відповідне місце, як нпр. тепер вибрав околиці Сен-Мальо, де провів молодість Шатобріян, бо про нього пише тепер книжку.

Член Академії повістяр Жозеф де Пескідy писав досі тільки на селі, на землі, де виховався. Щоб добре писати мусить мати рідну атмосферу — природу з людьми та звірятами. Щойно з такого ґрунту виростають його книжки, як рослини.

Славний лавреат Ґонкурів Л. Ф. Селін автор нашумілої „Подорожі до останніх меж ночі“ пише, як може, де може і коли може. Працює на хліб від 12 року життя і час на книжки мусить „красти“, тимто пише прихапцем, недбайливо. Як лікар — вічно мусить бути на послуги своїх пацієнтів і хоч ненавидить шуму, шум доганяє його скрізь і серед нього мусить працювати.

Другий лавреат Ґонкурів повістяр Жозеф Пере, автор повістей з життя Сагари та Еспанії, пише їх звичайно у свому рідному селі в низьких Піренеях, далеко від людей. Коли вся основа повісти з дієвими особами вже склалася в його уяві, щойно тоді він починає їх відтворювати у самотности. При цьому любить подорожі. Щоб написати роман із швайцарського життя — поїде у швайцарські гори.

Хроніка.

ЧИ ТРЕБА АВТОРОВІ ЗАГЛЯДАТИ ДО МЕТРИКИ?

У літературному додатку до львівського „Денника Польського“ з 22. ц. м. находимо вступну велику передовицю „Польща — передовою українською письменницею“. Річ іде про Наталену Королеву, що як відомо є донькою графа Дуніна-Борковського з Київщини. Автор статті подає інформації про повне пригод життя авторки „Без коріння“, але маємо вражіння, що сам книжок її не мав у руках. Послухаймо висновків на кінці статті: „Тематика творів авторки, як теж і підхід до предмету вказують на непересічну письменську культуру, а обертається вона в колі зацікавлення, що не має нічого спільного з українською психікою. Навіть пишучи по українськи, Королева залишилася жінкою вихованою в традиціях культури латинської з західньо-европейським способом думання. Її „Інакший світ“ є справді інакшим світом для українців, без будьяких спільних рис. Тимто українці ескомптують зовсім на свій рахунок творчість Борковської-Королевої, про польщину якої радо хотілиб забути, добачуючи навіть у переказі „Дунін“ — рід данський, який осів на Україні ще за часів Ярослава Мудрого, такі почувають її психічне відчуження і признають, що вона для них щось зовсім нове і не завсіди зрозуміле. Одначе Борковська імпонує їм своїм походженням, традицією і вихованням, отже витають її із простертими обіймами і вдячні їй за те, що дає їм змогу придбати всі ті вартости, які їх нарід, що щойно твориться, без традицій, не дістав у спадщині“.

Всім відомо, що ніхто не хоче забувати про походження авторки, але і мало ним журиться, коли вона пише по українськи. Таксамо мало журяться і в польській літературі походженням жидів, вірмен та українців, коли вони пишуть по польськи. Чи імпонує кому автор у літературі своїм походженням? — сумніваємося. Щодо вдячности і простертих обіймів то у нашій критиці та пресі з приводу виступу авторки досі ніхто їх не помітив. Автор статті так добре ознайомлений з українською літературою, що Уляну Кравченко вважає за нову силу поруч Софії Яблоновської та Ірини Вільде. Тимбільше він не може знати, що теми і мотиви Королевої не можуть бути новиною в нашій літературі після Коцюбинського, Кримського та цілого ряду сучасних письменників, що беруть свої сюжети з ріжних чужих середовищ.

СПРАВЖНЯ РЕЛІГІЙНА ПОВІСТЬ.

André Billy: „L'approbaniste“

„Апробаніст“ це перший ступінь у конгрегації езуїтських шкіл, що приготовляють вихованців на місіонарів. У цій повісти змальована боротьба бідного сільського хлопця, що дістав безплатне місце в езуїтській установі і заки стане місіонарем — пише нишком світські вірші. Один з його наставників має перевірити, чи із хлопчини вийде справжній духовник. Та цей наставник у всіх своїх дослідах над учинками і думками хлопця — дослідах дуже зближених в езуїтській дисципліні до поліційного вистежування вини злочинах — зустрінеться із власними споминами, коли він теж був молодий і теж мусів вибирати між становищем священика і голосом — поета. Автор змальовує дуже обєктивно атмосферу езуїтської семинарії на початку XX. віку, дає цікаві та живі типи професорів-езуїтів і дискусіями на тему добра і зла наближує нас до ріжних релігійних проблем. Повість написана так спокійно, що автор ні разу не попадає у полемічний тон ані у тон фанатика, що боронить якоїсь тези. Вся повість стоїть на дуже високому рівні.

НОВА КНИЖКА А. МУНТЕ.

Аксель Мунте видав нову книжку, що знов обігла світ у ріжних перекладах. Уже „Книга з Сан Мікеле“ могла так само називатись: „Люди та звірі“. Успіх цього першого твору був такий небувалий, що новий том не міг йому дорівняти. Мунте вложив у свою першу книгу всю свою душу. У „Людях і звірях“ находимо неодну ту саму подію і ту саму особу. І знов маємо перед собою лікаря-філянтропа, що опікується головно бідними, заробивши гроші серед паризької та римської аристократії. Як дідусь, що почав доживати віку у власній віллі на Капрі, утративши вір, він хотів воскресити свою молодість споминами на папері. Ця остання книжка нагадує неодну перестарілу книжку, а проте є в ній так багато живого матеріялу, що для нього самого забуваємо про літературну тему. Багато тут людських типів і звірят, багато чудового італійського сонця і смерти — невідступного ворога всіх лікарів. Опис холери в 1894 р. в околиці Неаполя нагадує найкращі сторінки з „Книги Сан-Мікеля“.

СУПЕРНИК РОБІНЗОНА КРУЗА.

Вийшла в Америці книжка, що нагадує „Робінзона Крузо“. Її герой, так само як прототип Круза був дійсною постаттю. Це не повість, а за документами точно оповіджена історія 15-літнього Віл Марінера, що 125 літ тому попав між дике плем'я і прожив кілька років серед дикунів. Марінер був сином капітана приватного корабля, що брав участь в американській війні проти французів, коли треба було підтримати Вашинґтона. Він пристав до судна капітана Дака у Порт-о-Прено, що вибралося на ловлю китів і займалося піратством. Дак награбив усякого добра, завоював навіть одне місто на побережжі Чіле і втікав перед еспанським воєнним кораблем. На морі Дак помер, командантом став звичайний моряк і причалив на острові з групи Тонґа. Дикі тубільці без спротиву ввійшли на корабель, забрали цінний товар і срібло, моряків перерізали, а 15-літнього юнака Марінера хитрий король дикунів Фінав прийняв як свого сина, сподіваючись високого викупу. (Тонґа лежать на південний схід від Фіджі). Марінер почав учити короля, як поводитись з гарматами і зєднав собі прихильність тубільців. Щойно після 4-літнього побуту полонений доглянув на обрії европейський корабель і пробував вернутися до Анґлії. З історії цієї втечі залишилися деякі описи з 1816 і 1827 р. і багато легенд. Тепер віцеадмірал Бойль Тавнсенд Сомервіль на 350 сторінках зробив „правдивий опис пригоди“, що варт найкращої пригодницької повісти.

Літературна сторінка.

Літературні спогади Б. Лепкого.

Б. Лепкий: „Три портрети" (Франко — Стефаник — Оркан). Бібл. „Діла", ст. 164.

За два-три дні зможете перелистувати нову книжку Богдана Лепкого — таку, якої він досі не писав. Це спомини про трьох письменників, з якими він мав нагоду зустрічатися і дружити. Не звичайні спомини про те, де письменник перебував — з датами і цифрами, як причинками до біографії, всякими подробицями, з якими потім не знаєте що зробити. Це портрети олівцем, ледве зарисовані, як тіні споминів, що втікають з роками у щораз дальшу далечінь, а проте надихані таким теплом, що оживають як людські постаті.

На Франка дивився Лепкий уже тоді як на великого творця — якого можна тільки слухати і подивляти за його знання, талант і характер. Тих кілька моментів із Франкового життя, які вдалося Лепкому доглянути і підглянути, дають нам образ живої людини — незвичайно скромної, гуманної та тверезо розумної. Поза звичайною природною поведінкою Франка можна було і не підозрівати великого мистця та вченого. Зате досить було завести з ним розмову на будьяку тему, щоб відкрити скарби його ерудиції.

Із Стефаником та Орканом Лепкий дружив довгі роки. У Кракові, де Лепкий провів більшу частину свого життя, вони найчастіше зустрічалися — іноколи коротко, як люди, з яких кожний має свою працю та власним способом життя виповнений час, то довше на балачках, коли ділилися один з одним своїми літературними враженнями та буденними клопотами. Хто мав власний фантастичний образ про Стефаника, зможе його тепер на підставі характеристики Лепкого перемальовати у власній уяві на більше реальний: Стефаник не був надутим, похмурим мізантропом, що знав тільки мужицьку кривду і тільки нею цікавився.

Мало в нас відомий Оркан — приятель Стефаника та Лепкого, належав до тих рідких, як білі круки, польських письменників, що цікавилися українською літературою. Його антольогія української новелі „Молода Україна" і досі не має анальогічного видавництва, дарма що за 30 років наша літертура і зацікавлення нею інших народів зросли дуже сильно.

Нехай читач не лякається: у споминах Лепкого він не найде міркувань на такі теми, що можуть знудити його або попросту є цікаві тільки для літературознавців. Лепкий не міркує, не губиться у теоретичних виводах, а передає свої переживання, якби писав повість. Героями цієї повісти є письменники, з якими вязали його якнайніжніші почування і він по волі чи неволі мусить оповідати і про себе. Все це написане так легко, природно і від серця, як мало хто в нас уміє. Читаючи ці спомини приходить тоді на думку, що якби всі ми вміли так писати про письменників, їх життя та твори, то багато людей не обминалоб книжок, як предметів, може і поважних, наче гроби заслужених покійників, але досить неприємних.

Б. Лепкий пригадує нам своїми спогадами і те, що були в нас цікаві люди, з небуденними переживаннями, і неодин із них не списав цікавіших своїх думок і переживань. Так мовити „приватні" портрети цих людей можуть мати нераз не менший вплив, ніж готові літературні твори. Вони стають причинком до якоїсь доби, оживляють її одним якимсь словом, одним жестом.

Та нема в нас звички списувати спогадів, навіть серед письменників. І між письменниками мало є таких, що зберігають у своїй памяті подробиці для характеристики подій і людей. Памятати мало. Рідко коли трапляється автор, що вміє надати буденним подробицям чар поезії. Лепкий показав нам у своїй останній книжці, як поезія може родитися з „нічого" — тих непримітних дрібниць, що щезають для ока та вуха звичайних смертників, навіть коли вони посвячені з бабунею-літературою.

„Три портрети" це водночас зразок, як треба писати спомини або бодай пробувати бути природним, щирим і легким.

м. р.

—o—

Як працюють французькі письменники?

Відомий французький літературний журнал „Ле Нувель Літерер" розписав з нагоди вакацій анкету на таку тему: „Де ви пишете? Де проводите вакації? Чи потребуєте для праці своєрідної атмосфери? Чи ця атмосфера та обстанова мають вплив на ваші твори?"

Одні письменники відповіли поважно, інші жартуючи.

Поль Кльодель — великий поет і драматург (недавно ще амбасадор) сказав коротко: „Від часу як я на пенсії, проводжу літо у свому маєтку в Бранг (в Ізері). Джерелом моїх вражінь та мрій є природа. У хвилині, коли здійснюю свій задум, середовище мені байдуже, щоб я мав тільки спокій. Уже Бодлер сказав, що природа це святиня, повна символів".

Жорж Дігамель — не виїжджає на вакації. Як виїхав на тиждень до Бретанії, то на те, щоб працювати. Приходить така хвилина у житті, коли людина стає Сизифом — має забагато клопотів, щоб відпочивати. Зрештою він не нарікає, любить працювати. Працює — скрізь. Навчився цього як бідний студент, що мусів грітися по бібліотеках і на війні. Свою книжку „Цивілізація" написав у шпитальній салі посеред стогонів ранених. У частих подорожах теж треба працювати у поїзді та на кораблі. Тепер у нього в хаті багато крикливих дітей, але Дігамель любить такі прояви життя. Працює колинебудь і небудь, тільки не зараз після їжі.

Подібну відповідь дав відомий у цілому світі автор „повістевих біографій" Андре Моруа. У Парижі воліє писати статті, книжки на селі. З огляду на тему часом мусить вибирати собі відповідне місце, як напр. тепер вибрав околиці Сен-Мальо, де провів молодість Шатобріян, бо про нього пише тепер книжку.

Член Академії повістяр Жозеф де Пескідус писав досі тільки на селі, на землі, де виховався. Щоб добре писати мусить мати рідну атмосферу — природу з людьми та звірятами. Щойно з такого ґрунту виростають його книжки, як рослини.

Славний лавреат Ґонкурів Л. Ф. Селін автор нашумілої „Подорожі до останніх меж ночі" пише, як може, де може і коли може. Працює на хліб від 12 року життя і час на книжки мусить „красти", тимто пише прихапцем, недбайливо. Як лікар — вічно мусить бути на послуги своїх пацієнтів і хоч ненавидить шуму, шум доганяє його скрізь і серед нього мусить працювати.

Другий лавреат Ґонкурів повістяр Жозеф Пере, автор повістей з життя Сагари та Еспанії, пише їх звичайно у свому рідному селі в низьких Піренеях, далеко від людей. Коли вся основа повісти з дієвими особами вже склалася в його уяві, щойно тоді він починає їх відтворювати у самотности. При цьому любить подорожі. Щоб написати роман із швайцарського життя — поїде у швайцарські гори.

Хроніка.

ЧИ ТРЕБА АВТОРОВІ ЗАГЛЯДАТИ ДО МЕТРИКИ?

У літературному додатку до львівського „Денника Польського" з 22. ц. м. находимо вступну велику передовицю „Полька — передовою українською письменницею". Річ іде про Наталену Королеву, що як відомо є донькою графа Дуніна-Борковського з Київщини. Автор статті подає інформації про повне пригод життя авторки „Без коріння", але маємо вражіння, що сам книжок її не мав у руках. Послухаймо висновків на кінці статті: „Тематика творів авторки, як теж і підхід до предмету вказують на непересічну письменську культуру, а обертається вона в колі зацікавлення, що не має нічого спільного з українською психікою. Навіть пишучи по українськи, Королева захищилася жінкою вихованою в традиціях культури латинської з західньо-европейським способом думання. Її „інакший світ" є справді інакшим світом для українців, без будьяких спільних рис. Тимто українці ескомптують зовсім на свій рахунок творчість Борковської-Королевої, про польщину якої радо хотілиб забути, добачуючи навіть у порекли „Дунін" — рід данський, який осів на Україні ще за часів Ярослава Мудрого, такі почувають її психічне відчуження і признають, що вона для них щось зовсім нове і не завсіди зрозуміле. Одначе Борковська імпонує їм своїм походженням, традицією і вихованням, отже витають її із простертими обіймами і вдячні їй за те, що дає їм змогу придбати всі ті вартости, які їх нарід, що щойно твориться, без традиції, не дістав у спадщині".

Всім відомо, що ніхто не хоче забувати про походження авторки, але і мало ним журиться, коли вона пише по українськи. Таксамо мало журяться і в польській літературі походженням жидів, вірмен та українців, коли вони пишуть по польськи. Чи імпонує кому автор у літературі своїм походженням? — сумніваємося. Щодо вдячности і простертих обіймів то у нашій критиці та пресі з приводу виступу авторки досі ніхто їх не помітив. Автор статті так добре ознайомлений з українською літературою, що Уляну Кравченко вважає за нову силу поруч Софії Яблонської та Ірини Вільде. Тимбільше він не може знати, що теми і мотиви Королевої не можуть бути новиною в нашій літературі після Коцюбинського, Кримського та цілого ряду сучасних письменників, що беруть свої сюжети з ріжних чужих середовищ.

СПРАВЖНЯ РЕЛІГІЙНА ПОВІСТЬ.

André Billy: „L'approbaniste"

„Апробаніст" це перший ступінь у конґреґації езуїтських шкіл, що приготовляють вихованців на місіонарів. У цій повісти змальована боротьба бідного сільського хлопця, що дістав безплатне місце в езуїтській установі і заки стане місіонарем — пише нишком світські вірші. Один з його наставників має перевірити, чи із хлопчини вийде справжній духовник. Та цей наставник у всіх своїх дослідах над учинками і думками хлопця — дослідах дуже зближених в езуїтській дисципліні до поліційного вистежування вини злочинах — зустрінеться із власними споминами, коли він теж був молодий і теж мусів вибирати між становищем священика і голосом — поета. Автор змальовує дуже обєктивно атмосферу езуїтської семинарії на початку XX. віку, дає цікаві та живі типи професорів-езуїтів і дискусіями на тему добра і зла наближує нас до ріжних релігійних проблем. Повість написана так спокійно, що автор ні разу не попадає у полемічний тон ані у тон фанатика, що боронить якоїсь тези. Вся повість стоїть на дуже високому рівні.

НОВА КНИЖКА А. МУНТЕ.

Аксель Мунте видав нову книжку, що знов обігла світ у ріжних перекладах. Уже „Книга з Сан Мікеле" могла так само називатись: „Люди та звірі". Успіх цього першого твору був такий небувалий, що новий том не міг йому дорівняти. Мунте вложив у свою першу книгу всю свою душу. У „Людях і звірях" находимо неодну ту саму подію і ту саму особу. І знов маємо перед собою лікаря-філянтропа, що опікується головно бідними, заробивши гроші серед паризької та римської аристократії. Як дідусь, що почав доживати віку у власній віллі на Капрі, утративши зір, він хотів воскресити свою молодість споминами на папері. Ця остання книжка нагадує неодну перестарілу книжку, а проте є в ній так багато живого матеріялу, що для нього самого забуваємо про літературну тему. Багато тут людських типів і звірят, багато чудового італійського сонця і смерти — невідступного ворога всіх лікарів. Опис холери в 1894 р. в околиці Неаполя нагадує найкращі сторінки з „Книги Сан-Мікеле".

СУПЕРНИК РОБІНЗОНА КРУЗА.

Вийшла в Америці книжка, що нагадує „Робінзона Крузо". Її герой, так само як прототип Круза був дійсною постаттю. Це не повість, а за документами точно оповіджена історія 15-літнього Віл Марінера, що 125 літ тому попав між дике плем'я і прожив кілька років серед дикунів. Марінер був сином капітана приватного корабля, що брав участь в американській війні проти французів, коли треба було підтримати Вашинґтона. Він пристав до судна капітана Дака у Порт-о-Пренс, що вибралося на ловлю китів і займалося піратством. Дак награбив усякого добра, завоював навіть одне місто на побережжі Чіле і втікав перед еспанським варним кораблем. На морі Дак помер, командантом став звичайний моряк і причалив на острові з групи Тонга. Дикі туземці без спротиву ввійшли на корабель, забрали цінний товар і срібло, моряків перерізали, а 15-літнього хлопця Марінера хитрий король дикунів Фінов прийняв як свого сина, сподіваючись високого викупу. (Тонга лежать на південний схід від Фіджі). Марінер почав учити короля, як поводитись з горматами і з'єднав собі прихильність тубільців. Щойно після 4-літнього побуту полонений доглянув на обрії европейський корабель і пробував вернутися до Англії. З історії цієї втечі залишилися деякі описи з 1816 і 1827 р. і багато легенд. Тепер віцеадмірал Бойль Тавнсед Сомервіль на 350 сторінках зробив „правдивий опис пригоди", що варт найкращої пригодницької повісти.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Мейлін Сун — китайський дипльомат... у спідниці.

Тільки в Китаю і то лиш провідні китайські кола знають, яку важну ролю в китайській політиці грає жінка офіціяльного голови держави Чан-Кай-Шека. Правда, її роля закулісова, але тому ще мабуть більше впливова.

Мейлін Сун походить із родини Сун, яка підчас перших літ революції установила свою владу над краєм. Старша донька вийшла заміж за Сун-Ят-Сена, вожда китайської революції, якого могила на вершку гори біля Нанкіну ще досі є паломницьким місцем для китайських мас. Його вдову шанують, як святу.

Друга дочка замужна за Куном, який займає без змін становище міністра фінансів. Мейлін Сун, наймолодша донька, десять літ тому мала славу найбільшої китайської красуні. Вона дістала вищу освіту в Злучених Державах, там перейшла на християнство і стала методисткою.

Чан-Кай-Шек добивався її руки майже пять літ. Одначе він був невідомим старшиною, сином бідного селянина і багата родина Сун не хотіла з ним споріднюватися. Щойно тоді, коли Китаєві почав загрожувати комунізм і багаті купці почали оглядатися за довіреним чоловіком, родичі Мейлін Сун погодилися на подружжя своєї дочки з убогим старшиною.

Від тієї пори почав Чан-Кай-Шек грати головну ролю в партії Гоміндан та в армії. Його каріера була забезпечена, бо оженитися з донькою Сун, те саме, що, скажім, в Англії ввійти в родину Сесілів.

Мейлін стала особистим секретарем свого мужа. Вона завжди приявна при всіх переговорах свого мужа з представниками чужих держав і коли Чан-Кай-Шек не знає якоїсь чужої мови, вона сповняє ролю перекладача. Вона укладає бруліони дипльоматичних нот і за посередництвом своєї сестри добивається в міністра конечних засобів на армію, або на якінебудь інші потреби. В Америці навчилася вона не тільки працювати без віддиху, але й робити добрі діла. Вона приневолила свого чоловіка приняти християнство і Чан-Кай-Шек став правдивим методистом. Іноді сідають вони обоє до літака, їдуть у якунебудь віддалену провінцію, помагають населенню грішми і радою. Часом виголошують теж по домах молитви методистів проповіди.

Очевидно, тепер, підчас воєнної небезпеки ці поїздки припинились. Одначе, якщо японсько-китайський конфлікт зліквідують, то немала заслуга в тому буде особистої секретарки і подруги китайського диктатора Мейлін Сун.

Алькоголь і тютюн спинюють умовий розвиток людини.

Подорож нареченої зайцем.

Навіть на американські відносини — це доволі небуденне явище, щоб молода дівчина відбула морську подорож „зайцем".

Коли трансатлянтійський корабель приплив перед кількома днями до Англії до пристані у Ґлесґові, обслуга корабля передала пристаневій владі молоду й гарну дівчину, яка відбула свою подорож з Америки до Англії без білету. Цій аматорці пригод вдалося всісти в Ню Йорку незамітно на корабель і скритися. Щойно по кількох годинах, коли пароплав опинився на повному морі, вийшла вона зі свого схову і зголосилася до капітана, знаючи, що тепер вже не висадять її на сушу. Найцікавіша причина такої їзди „зайцем" крізь Атлянтійський океан. При помочі часописного оголошення навязала молода дівчина листування з якимсь молодим анґлійцем, що хотів женитися. По якомусь часі обоє виявили собі листами любов і молода енерґійна американка рішила вибратися до свого нареченого. Одначе тому, що не мала грошей на подорож, рішила поїхати без корабельної карти, або, як у нас кажуть, „на шварц". Одначе тому, що вона зробила це з надумою і що анґлійські закони карають доволі гостро, іноді навіть цілорічною вязницею, такі проступки, то молода пара мусітиме ще трохи пождати на своє весілля.

Калятдліт мешканці непривітної Ґренляндії.

Хоч і зміняються поволі відносини в житті ескімосів у Ґренляндії під впливом не завжди відповідного відношення експедицій і доставлених Данією ріжних витворів цивілізації, одначе форми внутрішнього життя та культури ще наскрізь первісні. Вплив матеріяльної культури вбивчий для ескімосів. Під впливом цивілізації та нею накидуваних засобів, дух чинного життя цих племен, розвинений серед них у кожній одиниці дуже високо, перероджується в пасивне й масове проковтування деяких готових предметів і форм цивілізації, а це в цьому випадку не тільки зовсім безцільне, але й доречі шкідливе. Ескімоси, гартовані у важкій боротьбі, довели на верхівя штуку жити в тій географічній ширині.

КАЯК.

Цілість свого існування забезпечує собі ескімос геніяльно збудованим „каяком" (ця назва добре відома нашим спортовцям) і зимою при допомозі собак, запряжених до санок. Каяк, цей найменший і найзручніший засіб морської плавби на цілій землі, ця вісь існування, є предметом гордости і слави, а навіть допомагає ескімосові добути серце його милої. Каяк доступний тільки мужчинам, а жінки мають більші, спільні човни для жіночих гуртів т. зв. „умяк", але в них ескімосам не годиться навіть веслувати. Роблять вони це тільки винятково, вживають їх на більших ловах.

Щоденна боротьба з природою далекої Півночі нечувано важка та вимагає від ескімосів деякого геройства. Може ніде на землі людина не відчуває так сильно, що вона невідємна частина географіч. середовища, як у Ґренляндії. Життя їм міцно звязане з кожною безпосередньою зміною у природі й цієї безпосередности не можна ніколи ні на хвилину виминути. Природа втручується в ціле життя ескімоса. Якщо ескімос не вростає в середовище й не скористає з нагоди у відповідну хвилину, він неминуче згине. Одне злегковаження або недогляд, ушкодження каяка, один непродуманий, невідповідний рух підчас бурі, чи ловів, на морі, чи на кригах леду, це смерть.

ЕСКІМОСЬКА ТОЧНІСТЬ.

Поза полярними краями існування вдержується в основі рослинною, легко доступною їжою, бо подекуди сама природа заперечує існування людини. У Ґренляндії життя вдержується головно морською звіриною, важко доступною з приводу бурхливого морського живла, ледів, холоду й довгих періодів темряви в полярну ніч.

Не зважаючи на те, що ескімос не потребує у свому житті годинників, а до деякої міри навіть сонця, має високо розвинений змисл часу, бо спізнення на кілька секунд може спричинити смерть. Годинник ескімоса — це туга за ріднею, голод, лід, хвилі, бурі й мандрівка морських звірів.

Ескімос переживає у своїй преважкій боротьбі за існування дуже багато, від смертельної тривоги до найбільш радісних успіхів долі. Бо середовище ледів і полярних морей, може нас одну хвилину обгорнути й ущасливити, щоб за мент наказати нам боротися за життя й смерть. Ті дві стихії, лід і море, зокрема одне із них у ріжних формах, у віковічній переміні й повороті до себе, роблять з ескімоса людину дуже багату в переживання й контрасти. Його не перевонає наш чин, ніякий хмародер, ніяка гра кольорів, ніяка швидкість. Ескімос змалку бачить недосяжні величини й прояви в горах, кригах, морі й у полярному сяйві, що своїм видом, кольорами та скорістю дрогань та блакитю неба притемнює всі нам доступні враження поза полярними країнами.

ВДАЧА І ЗВИЧАЇ.

Ескімосам приписують перш за все доброту, взаїмну згідливість, надзвичайну любов і привязання до рідні, зокрема до дітей, привязання до країни, чесноту й веселість, що дуже часто й то навіть у старших, межує з дитячою щирістю. Люблять вони теж дуже танцювати. Вони музикальні й мають велике почуття ритміки. Всі їхні прикмети просто неймовірні в обличчі середовища та способів їхнього життя. Важко погодити їхню дитинну доброту, згідливе співжиття, чесноту та любов рідні — з брутальною, кривавою щоденною боротьбою з хижаками, так як радісний усміх із гострим середовищем та привязання до негостинної країни — з кочовим життям, привязанням до моря.

Одначе всі ті прикмети це послідовний вислід географічного середовища та важкої боротьби, що з одного боку дозволяє ескімосові скермовувати деякі відемні стихійні прояви енерґії у шляхотному напрямі та справжні шляхотні спонуки перенести на терен взаїмного співжиття.

Життя ескімоса само по собі є повною волею. Обовязки в тій первісній суспільній організації виразно розділені, але їх ніхто ніколи не накидає. Вони виростають із самого ґрунту, з конечности зробити життя якнайбільше упрощеним. Авторитетом у кожній оселі — найметкіший мисливий, бо саме завдяки його здібностям лови дають багату добичу.

Найбільшою прикметою жінки ескімоса — це справне використовування добичі й випраа шкір. Бо зі шкіри роблять ескімоси одежу для цілої рідні, а кожний ескімос свій каяк.

НА ВЕЛИКИХ ПРОСТОРАХ ЖМІНКА ЛЮДЕЙ.

Ескімосів у Ґренляндії небагато, мешкають вони здебільша над морем. Мандрівка з оселі до оселі на човнах чи на санках, при тих великих труднощах, і часто з маревом голодової смерти, триває нераз кілька тижнів. Здебільша майже зовсім неможлива.

В маленьких оселях живе приблизно пять-шість родин. Загальне число ескімосів у Ґренляндії, що має поверхню 2,000.000 кв. км., ледво що більше над десять тисяч.

Треба ще додати, що назва Ґренляндія походить від першого відкривця тієї землі. У своїй мові туземці називають її „Калятдліт нунат" — тобто країна людей. Також назва краю, як і назва „ескімос" накинена, образлива для них і вони її не признають за свою.

Самі називають себе ескімоси „калятдліт" або „інуїт", а це означає те саме, що в нас слово „люди", інших, що туди заходять „краслюнате", себто „мешканець зпоза великого моря".

ЮВИЛЕЙ ПОМИВАЧА ВІКОН.

Недавно святкував у Ню-Йорку найстарший помивач вікон свій ювилей. За ввесь час своєї каріери вичистив він міліони віконних шиб. З нагоди такого рідкого й небувалого ювилею рішили його товариші дати йому ювилейний дар, який був би тривалою і гарною памяткою для старого помивача вікон. Члени нюйорського союзу помивачів вікон вручили свому найстаршому товаришеві почесний дипльом, шкляну шибу величини 8 квадратових метрів, на якій всі члени союзу віконних помивачів поклали або свої підписи, або хрестики, якщо хтось із них не вмів писати. Старий помивач дістав був уже раз такий ювилейний дар, з нагоди вичищення 750.000 вікон. Тоді теж дістав він був шкляну шибу, але природної величини, з підписами. Цим разом свято було більше офіціяльне і його святкував не тільки кружок найближчих знайомих, але всі члени нюйорського союзу віконних помивачів.

ВЕСЕЛЕ.

ОСТАННЯ ДОШКА РЯТУНКУ.

— Чи ви справді хочете оженитися з тою жахливою відьмою вашою господинею?

— Так, інакше не зможу її позбутися.

— Як? Не розумію вас. Адже коли ожените-ся, тимбільше не зможете її позбутися.

— О, вибачте! Тоді просто розведуся з нею.

МУЗИЧНА СТОРІНКА.

Де наш композиторський доріст?

Хоча справа розвитку нашої музичної культури йде все до кращого, дарма що й не в такому темпі, якого ми бажали би — хоча в останньому десятиліттї чимраз більше находиться у нас смільчаців, які вибирають музичну професію професією свого життя — то таки є ділянка, де від десятка літ вже стоїть на місці, справа, що повинна би стати справжньою журбою у кожного, кому дороге майбутнє нашої музики. Це питання нашого композиторського доросту. Коли думаємо над цією справою, мусимо передовсім ствердити факт, що в нас композиторського доросту, молодих людей, що компонувалиб — зовсім нема!

Щорічно пересуваються через пописові естради музично-шкільних імпрез молоді, більшменше талановиті адепти виконавчої ділянки: піяністичної, скрипкової, віольончелевої, вокальної; дехто з цих адептів подає надії (а то й виправдує пізніше їх) стати колись піяністом, скрипаком чи співаком. Та серед усіх цих категорій виконавців — з року на рік не зустрічаємо ніодного назвиська адепта композиторської ділянки, тої власне найважнішої та найпотрібнішої.

У нас увійшло в звичку писати й говорити про „молодих" українських композиторів, маючи при цьому на думці всю „повоєнну" ґрупу композиторів. Якщо їх протиставити „старим" композиторам з епохи Вербицького чи Лисенка, отже померлим 30 чи 50 літ тому, тоді ця назва „молоді" могла би бути оправдана. Але не в іншому випадку, бо ці наші „молоді" композитори всі без виїмку вже у найкращих та зрілих творчих роках і наймолодші з них зближаються до 35-го року життя. Не бачимо, на жаль, нікого з тої чергової ґенерації, між 20-ти і 25-ти роками, хто давав би якісь надії на майбутнього композитора; не чуємо про нікого, з молодих українців, хто в якогось великого европейського майстра знайомився би з „наукою" композиції; не знаємо і тут, у Галичині, про нікого з молодих, хто виявляв би якийсь хист до компонування. Чи не повинні би подумати над цим грізним явищем наші музично-педагогічні кола, інституції і наша професійна музична організація? Може ці таланти десь і є, але требаб їх пошукати та заохотити їх до праці. Може конкурс для молодих композитрів (напр. вік учасників до 25-ти літ) дав би нагоду переконатися, чи не найшлись би такі молоді, які заохочені та осмілені анонімовістю конкурсу, надісланиб туди свої твори? Останній може і єдиний такий конкурс відбувся ще в 1920-ім році — отже 17 літ тому! Гадаємо, що такі конкурси повинно би розписувати Муз. Т-во ім. Лисенка так, як це робить „Т-во письменників і журналістів" у Львові, що постійно призначає нагороди і бодай піклується розвитком талантів...

Цю повну недостачу композиторського доросту треба вважати найбільшою небезпекою для дальшого розвитку нашої музики. Ще більше: найбільшою гальмою в її нинішньому розвитку. Бо — хочеш не хочеш, а „свіжі соки" беруться тільки з молоді і тільки вона рішає у мистецтві і про те, що має бути і про те, що робиться нині.

Антін Рудницький.

„Українська Музика".

Так називається музичний журнал, що виходить від березня ц. р. щомісячно під редакцією д-ра Зиновія Лиська, накладом Союзу Українських Професійних Музик. Як воно і дивно, але появляється цей журнал не у нашому центрі — у Львові, тільки в Стрию (вул. Голувка ч. 15). Стрий, що правда, не є першим містом, де появляється фаховий український музичний журнал, бо хоч історія української музичної публіцистики починається щойно в 20. столітті, то спроб видавання музичних журналів було досить і не тільки у Львові, але і в інших наших містах. Першою такою спробою треба назвати Музичний Календар-альманах, виданий Ромуальдом Зарицьким у Львові в 1904. р., де було доволі широко обговорене тодішнє українське музичне життя. Другою спробою музичної публіцистики був „Артистичний Вістник", видаваний у Перемишлі та у Львові Іваном Трушем і д-ром Ст. Людкевичом, присвячений українському пластичному та музичному мистецтву. Після цього прийшла перерва і щойно в 1921. р. музичне видавництво „Ліра" в Станиславові видало одно число „Музичного Вістника", що через недостачу співробітників і матеріяльних засобів більше не появився. В 1925. р. видав д-р Ст. Людкевич „Музичний Листок" присвячений пам'яті Д. Бортнянського з нагоди 100-літніх роковин смерти. Усі досі названі журнали видавали одиниці власними коштами. У 1930. р. Музичне Товариство ім. М. Лисенка у Львові видало два числа „Музичного Вістника", присвяченого головно справам Муз. Інститутів і філій львівської централі. Довше удержався при життю журнал „Боян" видаваний Дрогобицьким Бояном — співочим Товариством — під редакцією о. С. Сапруна, що виходив 1929. і 30. р. в Дрогобичі. „Боян", що присвячений головно співочим справам, не найшов підтримки у наших „вищих" музичних колах, які його немов то бойкотували. Музична накладня „Торбан" у Львові видала в останніх роках кілька чисел „Музичних Вістей", присвячених головно справам самої накладні.

З усіх названих журналів (не вчисляючи сюди музичних журналів, що виходили на Радянщині як „Музика" або „Музика Масам") найповажніше представляється „Українська Музика", яка, як судити по цих пятьох числах, що досі появилися, є найбільше фаховим і поважним журналом. Співпрацює у нім головно молоде, чи пак нове покоління українських музик, що вернувшись із студій за кордоном, взялося до поважної праці на полі, на якому досі активних працівників було небагато. З важніших праць, що появилися досі в журналі назвати би: д-ра В. Витвицького: М. Лисенко і його вплив на музичне життя Галичини і Віктор Матюк, де автор подає пробу характеристики творчости композитора. Цікаві статті з історії української музики 18. ст. д-ра Ф. Стешка, спомин В. Барвінського про побут у Львові мадярського композитора та музичного дослідника Белі Бартока, д-ра Ст. Людкевича про нашу музичну публіцистику, д-ра Б. Кудрика про чужі впливи в українській музиці, далі багата хроніка музичного життя в краю та за кордоном, рецензії, замітки тощо. Журнал редагований фахово, але приступно так, що його може читати кожний громадянин, що й не має музичної освіти.

Зверхнє оформлення, хоч невибагливе та зовсім пристойне; застереження можна мати хіба до анонсів, бо досі не стрічав я ще в музичних журналах анонсів — вудженин, хоч би й такої поважної та симпатичної фірми як „Центросоюз". Побажані були би також ілюстрації та нотні додатки, але це залежатиме від фінансової спроможности видавництва, а ця спроможність знову від передплатників та загалом від нашої суспільности, яка повинна безумовно підтримати матеріяльно такий цінний почин наших музичних працівників.

Осип Залеський.

Гумор у житті визначних музик.

ХТО КОГО МАЄ ВЧИТИ?

Недавно помер славнозвісний американський „джезовий" композитор Гершвін, якого „Рапсодія у блакиті" — віртуозний твір для фортепіяну та джезової оркестри — обійшов концертові салі цілого світа. В одному паризькому часописі оповідає Ігор Стравінський про своє знайомство з Гершвіном. Підчас розмови, Гершвін звернувся до Стравінського зі словами: „Маю до вас велике прохання: чи ви не хотілиб дати мені декілька лекцій композиції? Я засвідомий недостач в мому знанні та фаховій освіті і хотів би їх, нарешті, позбутися; не сумніваюся, що під вашим проводом це мені вдасться". Стравінський, зачудований цим проханням відомого „товариша по професії", спитав в свою чергу: „Вибачте недискретне питання: скільки ви річно заробляєте?" — Приблизно сто тисяч долярів — каже Гершвін. На це Стравінський: „Дорогий приятелю — чи в такім випадку ви не булиб такі добрі дати декілька лекцій композиції — мені?!"

ГЕНЕРАЛ ЛЬОГЕНГРІН.

Славний російський композитор Глязунов був за большевицької влади директором ленінградської консерваторії і найповажнішим музикою в цілій большевії взагалі. Але це все не охоронило його перед ревізією Г. П. У., яка в мешканні Глязунова шукала за доказами його „фашистівсько-білогвардейських" симпатій. Приходить ревізія — а в кабінеті Глязунова, на почесному місці, велика фотографія якогось німецького князя у парадному мундурі, з передвоєнними ордерами на грудях та власноручною дедикацією... „Це хто такий?!" — гукнув чекіст.

Глязунов уже побачив в уяві Соловки... Коли раптом прийшла йому до голови спасенна думка. „Це наш відомий улюблений співак Собінов — у німецькій опері „Льогенгрін", в якій він виконував ролю генерала". „Собінов? Леонід Михайлович? Знаю, знаю... та й його я бачив у цій опері „Льогенгрін", де він грав того буржуазного генерала, що на лебеді приїхав... Далеко я тоді сидів, так, що добре не розглянув костюму... Ну, так вибачайте!"

Так Льогенгрін став генералом.

ВЕРШОК ЧЕМНОСТИ.

Антон Брукнер, творець могутніх девяти симфоній, був, не зважаючи на всю свою славу та почести, найскромнішою людиною під сонцем. Доказом цього такий епізод, один з численних, які про нього оповідають. Раз запросили Брукнера диригувати концертом віденської фільгармонійної орхестри, якої концертмайстром був славний скрипак Гельмесбергер. Брукнер, у звичайному фраку, у своїй найширшій та найбільш „артистичній" краватці, виходить врешті на естраду. Його витають гарячими оплесками; він кланяється; поки в салі не настане повна тиша. Орхестра приготовилась до першого акорду — струнна група зі смичками при струнах, інші з інструментами при губах — усі чекають знаку. Та Брукнер не починає... Повна очікування тиша стає чимраз прикріша. Врешті Гельмесбергер не витримав, встає та нахиляється до вуха Брукнера: „Маестро, починайте!" На це той, з широкою усмішкою на лиці, зігнувшись в поклоні: „Деж я смів би, пане професоре! Тільки після вас, після вас!"

Не знаємо, як закінчилась ця історія, чи точніше: як почався цей концерт. Але напевне не часто трапляється, щоб диригент з чемности чекав аж перша почне орхестра!..

Сензаційний процес у Варшаві.

НЕЧУВАНІ ВІДНОСИНИ В МІНІСТЕРСТВІ СКАРБУ.

Вже від понеділка 23. ц. м. відбувається перед окружним судом у Варшаві сензаційний процес за зневагу вищих скарбових урядовців з віцеміністром Фердинандом Сьвітальським на чолі. Цей процес цікавий тим, що відслонює куліси податкової політики міністерства скарбу. Слід згадати, що процес відбігає від звичайної розправи за зневагу, бо підсудних потягнув до відповідальности прокуратор, а не самі покривджені. На лаві підсудних сидить б. урядовець міністерства скарбу **Антоні Любовідський та відповідальні редактори трьох варшавських часописів, які помістили 5 статтей підс. Любовідського з гострою критикою віцемін. Сьвітальського, директора департаменту міністерства скарбу Юрія Любовідського та директорів скарбових палат: Алянда, Жадковського, Серадзького, Квасіка і Войдата.** Згадані статті помістив „Тиґоднік Роботніка", „Паньство Праци" і частинно „Зачин".

Підс. А. Любовідський закинув віцемін. Сьвітальському, що скривав зловживання дир. Ю. Любовідського та чіпався до ревних урядовців; дир. Жадковському, що замазував аферу б. директора департаменту міністерства скарбу Міхальського, який сидить у вязниці і не витягнув консеквнцій проти Міхальського, хоч мав обтяжливі матеріяли й усунув з них найважніші документи; дир. Серадзькому, що як віцедиректор персонального бюра міністерства скарбу не дав слідчому судді службових документів Міхальського, лише післав непотрібні папери. Вкінці директорам скарбових палат підс. Любовідський закинув зловживання влади. У слідстві дир. Любовідський заявив, що свої ревеляції подав на основі власного досвіду та інформацій, що їх дістав від інших урядовців. Зізнав, що віцемін. Сьвітальський нагнав взагалі урядовця, який викрив зловживання; директори Серадзький і Жадковський перенесли на провінцію тих урядовців, які викрили зловживання Міхальського та що оба замазували доходження проти нього. Заявив, що б. начальник скарбового уряду в Радомі Кшиштофорський і б. урядовець скарбової палати Калета, яких суд засудив за грубі зловживання, є кузинами Серадзького та користали з його протекції. Директорові скарбової палати в Луцьку Аляндові закинув підс. Любовідський, що як інспектор міністерства затушував справу проти двох урядовців за хабарництво. Директорові скарбової палати в Кельцах Войдатові закинув, що не звернув уваги на жалоби проти Серадзького, а директор скарбової палати в Берестю н. Бугом замазував голосну аферу Кшиштофорського. Вкінці закинув дир. Ю. Любовідському, що всупереч внескові влади I. інстанції не вимірив гривни лущарні рижу у Ґдині, але покарав гривною урядовців цієї фірми.

Головний підсудний Любовідський підтримав свої зізнання у слідстві і свої обвинувачення. Підсудні відповідальні редактори призналися, що помістили статті Любовідського, але до вини не призналися.

СКАРБОВІ УРЯДОВЦІ ЗВІЛЬНЕНІ ВІД СЛУЖБОВОЇ ТАЙНИ.

На початку розправи прокуратор заявив, що мін. Квятковський звільнив усіх скарбових урядовців, які зізнаватимуть у суді, від службової тайни. Крім прокуратора акт обвинувачення підтримують ще в імені згаданих високих достойників в міністерства скарбу адвокати: Еттінгер, Берлянд і Васербергер.

ПОЛІТИКА МІНІСТЕРСТВА СКАРБУ ПРОТИ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКУ.

Перший зізнавав як свідок майже дві години віцеміністр Сьвітальський кажучи, що закиди підс. Любовідського безосновні. Вияснює, що до Познаня, де був раніше президентом скарбової палати, прибув одного дня дир. Міхальський і телефонічно просив його на важливу розмову в одній справі. Тому свідок запросив його на візиту до свого помешкання, але одночасно запросив до себе директора митної палати, щоби мати свідка в часі важливої розмови. Конференція з Міхальським тягнулася майже годину. Міхальський був дуже схвильований і в розмові заявив, що всі закиди проти нього, крім одного з податковим платником з Білостоку корисно для нього поладнані.

Широкі зізнання склав теж діректор департаменту мін. скарбу **Юрій Любовідський** та відхилив рубець заслони політики міністерства скарбу проти платників податку. Згадав, що лущарня рижу в Ґдині затаїла 1,600.000 зол. доходу, з чого державному скарбові належалося 700.000 зол. Справа виявилася і скарбова палата поставила внесок, щоби міністерство скарбу покарало управу лущарні гривною і віддало справу прокуратурі. Згідно з дорученням міністра скарбу фірмі виміріли найвищу гривну 3 міл. зол., але справи не передавали до прокуратури, бо не доказано, що власники фірми особисто спричинили ці зловживання. Згадав, що міністерство скарбу в таких випадках виходить зі заложення, що слід стягати для скарбу, що лише дасться. Лущарня не жертвувала 5 міл. зол., щоб виправдати свою поведінку, бо ніодин з 15.000 скарбових урядовців у Польщі не завагався би взяти таку суму для державного скарбу. Далі свідок збивав закид головного підсудного будьто би боронив інтересів багатих людей. З аферою Міхальського свідок не мав нічого спільного. **Св. Войдат**, директор скарбової палати в Кельцах, заперечує, немовби дивився крізь пальці на зловживання Кшиштофорського. Признав, що про зловживання Кшиштофорського приходили доноси та анонімі, але сількакратні ревізії та слідство Найвищої Контрольної Палати не довели до нічого. Лише припадок виявив аферу Кшиштофорського, який 10 років окрадав державний скарб і дістав за це 15 років вязниці. **Св. Квасік**, директор скарбової палати в Берестю н. Бугом теж зізнавав у справі зловживань Кшиштофорського. **Св. Жондкевич**, директор скарбової палати у Кракові, зізнав, що до Міхальського ставився завжди неґативно. Доходжень проти нього сам не вів, лише під проводом дир. Венґжиновського. Додає, що ці доходження не були звернені безпосередньо проти Міхальського, але взагалі проти зловживань скарбових урядовців. Запевняє, що не усував з документів важних паперів у справі Міхальського. **Св. Серадзький**, директор скарбової палати в Лодзі, зізнав, що не скривав зловживань Міхальського ні не вів проти нього доходжень. Видав доручення, щоби слідчому судді Кляйнерові переслати акти Міхальського. Їх дійсно вислали судді, але референт забув до них долучити найважніші акти доходжень проти Міхальського.

СПЛЕТНІ ТА ЕКЗЕКУЦІЇ ЗА... 3 СОТИКИ.

Свідок запевняє, що в міністерстві скарбу неможлива атмосфера. Всевладно панують сплетні. Нема найменшого порозуміння між поодинокими урядами і виділами. В урядовій пошті знаходив листи, в яких старші урядовці зверталися до молодших з проханням, щоби вони слідкували своїх начальників. Урядовців ділить на дві категорії: неробів і психічно недужих, себто таких, які не вірять взагалі зізнанням платників податку. Багато клопоту мало міністерство скарбу з окружною скарбовою палатою у Варшаві, головно від одного з її урядовців Візґріда. Він мав „кілька неприємних справ" і дістав кілька напімнень. **Голосною була справа Візґріда, який вислав екзекуційний титул, щоби стягнути 3 сотики!!!** Тоді вже перебралася мірка і мін. Квятковський доручив перенести його з Варшави на менше відповідальне становище, але доручення міністра не виконали до нині. З аферою Кшиштофорського не має нічого спільного. **Св. Ян Свеншковський**, урядовець персонального бюра міністерства скарбу і розсліджує справи зловживань, хоч його лікарська комісія признала нездатним до праці на 70% з огляду на невропсихопатію. Він сипле обвинувачення немов з рукава проти віцемін. Сьвітальського, дир. Ю. Любовідського, дир. Жондкевича та Алянда. З віцемін. Сьвітальським стрінувся в 1927. р. у звязку зі справою урядовця Гайдусевича, який мав дисциплінарку за переховування скарбових грошей і присвоєння кільканацять сотиків. Здогадується, що Гайдусевича притягнули до дисциплінарної відповідальности за викриття зловживань у скарбовому уряді в Радомі. Тоді доходження вів інспектор Сьвітальський. Раз шукав в архіві за актами б. скарбового урядовця Луби у Ґродні, яких домагався слідчий суддя. Віцемін. Сьвітальський заявив, що непотрібно тратить час, бо це сама макулятура. Одначе свідок таки відшукав згадані акти і Лубу засудили на кілька місяців вязниці. Свідок обтяжив теж дир. Ю. Любовідського. При конфронтації цього свідка зі св. Ратинським виявилось, що **урядовці Свеншковський і Ґальстер гнобили податкових платників карними справами. Оба переглядали давні акти занедбуючи зовсім свою працю: вимір податків. Постійно вели доходження, ревізії та шиканували платників, щоби лише здобути грошеву нагороду міністерства скарбу за виявлення зловживань. Ці нагороди доходили від 10 до 15.000 зол. Тому скарбові урядовці просто полювали на платників, яких вязнили, відкидали всі їх противодокори, щоби лише здобути грошеву нагороду.**

КАРІЄРОВИЧІ.

Св. Хмелевський запевняв, що дир. Ю. Любовідський боронив у міністерстві скарбу інтересів великого промислу. Дир. Серадзькому закидає, що замазував аферу Міхальського. **Заявив, що урядовців, які складали зізнання в цій афері, перекидали негайно на провінцію.** Урядовці були переконані, що в міністерстві скарбу панує всевладно якась всемогуча **„мафія", група карієровичів, які мають якісь таємні сили.** Настрої урядовців були завжди проти віцемін. Сьвітальського.

СЕНЗАЦІЙНІ ЗІЗНАННЯ СЛІДЧОГО СУДДІ.

Сензаційні зізнання склав слідчий суддя **Кляйнерт, який вів слідство проти дир. Міхальського.** Підчас слідства звернувся до директора персонального бюра Серадзького, щоби він не дослав йому акти Міхальського. Директор записав собі число актів і щойно по трьох днях на телефонічне домагання свідка надіслав йому акти, але не Міхальського, лише фірми Майдеґи. **На свідків, які зізнавали у справі Міхальського, в міністерстві скарбу робили натиск. Характеристичним доказом цієї пресії було перенесення урядовця Ґальстера саме в моменті, коли він складав зізнання у слідчого судді Кляйнерта. Тоді його повідомили, що його переносять до Катовиць.** Тому свідок як слідчий суддя разом з

прокуратором Місуною ходив до мін. Завадзького, щоби взяв в оборону урядовців, які зізнавали в цій справі. Каже, що міністри Завадзький і Квятковський змагали, щоби влекшити слідство та очистити атмосферу в міністерстві. Додав, що інформації св. Свершковського виявилися на 80 проц. правдивими.

Св. Гальстер обтяжив своїми зізнаннями дир. Ю. Любовідзького.

Св. Гайдусевич зізнав, що підс. Любовідзький спирався головно на його інформаціях у своїх статтях про скандальні відносини в міністерстві.

ЗАПОМОГИ І ЧЕКИ ДЛЯ РЕФЕРЕНТКИ.

Св. Візгрід зізнав, що багато скарбових урядовців, між ними віцемін. Ястжембський покупували собі парцелі від управи дібр у Вілянові, що дотепер ще не заплатили 86.000 спадщинного податку. На питання оборони про відношення дир. Серадзького до референтки Недзялківної свідок виясню, що референтка користала з численних допомог, діставала чеки не предявника. Багато осіб бачило її в товаристві Серадзького в Ямнім. Кружляють поголоски, що вона дістала посаду спікерки в Польському Радіо завдяки дир. Серадзькому.

Свідки Венгжиновський, В. Кошко, Пот, Вісгрід та Кухарчик теж виявили сензаційні речі і тому трибунал сам візвав у четвер 26. ц. м. на розправу в характері свідка шефа персонального бюра в міністерстві скарбу **В. Дроянівського**, щоби він висвітлив низку подробиць, що їх виявили свідки. Ось так варшавський процес зі своїми ревеляціями відсуває в тінь навіть скандальну аферу Парилевичової.

—о—

Новий напад на англійський корабель.

ЛЬОНДОН, ПАТ. З Атен повідомляють про новий напад на англійський корабель „Бонфорд". Капітан корабля повідомив портову владу у Пірей, що на корабель напав літак в ночі, 30 км. від Барсельони. Літак скинув 5 бомб. Бомби впали кільканацять метрів від корабля. Це пятнацятий з черги напад на торговельні кораблі на Середземному Морі.

ПРОТЕСТ АНГЛІЇ.

Райтер повідомляє, що у звязку з нападами на англійські кораблі на Середземному Морі англійський уряд склав протест у Саляманці. Льондонські політичні кола підкреслюють, що навіть якби обі воюючі сторони були визнані, то згідно з міжнароднім правом не можна атакувати ніякого торговельного корабля і невтрального та ворожого, хіба, що відмовив би перевести в себе ревізію.

Актуальна публікація.

КРИЛОС — КНЯЖИЙ ГАЛИЧ 1187—1937. Видання Товариства „Просвіта" ч. 845. Львів, 1937, стор. 32, 16°.

Саме появилася на книжковому ринку під поданим наголовком дуже потрібна й актуальна публікація, присвячена відкритим д-ром Яр. Пастернаком фундаментам Собору Успення Пресв. Богородиці в Крилосі коло Галича й історії княжого Галича. На зміст книжечки складаються: короткий вступ, вірш А. Могильницького „Старинний Галич", стаття М. Дужого п. н. „Найбільший подвижник Галицької Держави (в 750-ліття смерти князя Ярослава Осьмомисла), претарна стаття-репортаж Б. Кравцева „В столиці Осьмомисла й Шестикрильця", вірш Ю. Шкрумеляка „Крилос" і на закінчення стаття д-ра І. Німчука про вагу традиції в житті народу та про потребу берегти памятки минулого. Книжечку прикрашує 5 знимок.

Треба висловити признання „Просвіті" за швидке видання такої цінної публікації, що певно розійдеться вмить серед нашого народу, зокрема серед тисячних мас прочан, що відвідують Крилос. До цього причиниться теж дешева ціна, бо книжечка коштує всього 30 сотиків.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Post festum.

Не счувся, не оглянувся і вже по всім. Знову редакція, друкарня, засідання, збори. Знову ручка, чорнило, білий папір, свої і чужі рукописи, свої і чужі клопоти. Передо мною довгий-предовгий рік, а щойно ген-ген, у сизій мряці майбутнього, нова відпустка. Скільки то днів важких як ртуть, повільних як судова процедура, треба зустріти та ще й уклонитися їм. Скільки разів треба викликати на лице усміх, хоч рука свербить, або потакнути головою, хоч льоґіка дуба стає... Аж потім, потім, потім знову велике слово: нарешті! Нарешті місяць самого себе, місяць безперервної неділі — байдуже чи буде дощ (як мені цього року!) чи погода (як моїм ворогам, що виїхали в липні!). Нарешті оспіване поетами, обмальоване малярами лоно природи, на якім зложиш свою струджену голову і відпічнеш за всі часи!...

Цьогорічна відпустка за мною...

„А булаж ти, як буря із громом,
А булаж ти, як ніч на Купала..."
Безгоміння і сум. Безгоміння і сон.
Тільки зірка упала..."

На лоні Перегінсько-підлютянської природи зложив я цього року свою голову і хоч ні хвилинки не полежав спокійно — все таки наслухався і шуму вікових ялиць, і клекоту Лімниці, і ріжних ловецьких історій від старого Сорочака чи молодого Притули. Був на двох прогульках (одна в дощ, а друга в слоту!), відвідав давних знайомих, пізнав нових, звидів одно більше місто (Перегінсько), ходив на засідку на цапа, а стріляв до орла і врешті сам був ранений стрілою одного зі старинних божків, що ввесь час вакацій снувався по околиці та не давав людям спокою.

Привіз я повні очі захоплення, повне серце вражінь і повні груди зітхань. Чи перелити хоч малу частину з цього на папір? Чи поділитися пережитим з ширшим гуртом людей, чи тільки в маленькім гуртку, за вечірним столом, розгортати відпусткові листки?

Чи цікаво буде кому іти зі мною в дощ на Яйце, ловити пструги в Лімниці, чатувати на цапа на Горішній Мшані, обідати в підлютянській їдальні, грати ґенеральського бріджа, пацерувати в круглі і спацерувати до пізної ночі — безнадійно зітхаючи?!

Колиб справді цікаво було — бібліотека „Діла" малаб на дві чергові книжки матеріялу, коли нецікаво — однако мушу хоч щось. Раз — обовязок супроти редакції, два — потреба душі, а три — заявив усім, хто питав про те, що... не напишу ні слова.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— З нинішнім числом „Діла" (189) висилаємо своїм точним передплатникам черговий безплатний повістевий додаток за місяць серпень: Богдана Лепкого „Три портрети". Пригадуємо тим, що не прислали 25 сот. на кошти пересилки книжки, що треба буде їх долучити до найближчої передплати разом із новими 25 сот. на книжку за місяць вересень. **Рекламації щодо цієї книжки Адміністрація бере на увагу тільки до 14 днів.**

— **З огляду на врочисте свято** Успення Пресв. Богородиці, яке припадає в суботу, завтра „Діло" не появиться, зате нинішнє число виходить у побільшеному обємі на 16 сторінках.

— **Косметичні курси Добрянської,** Львів, Кохановського 15. а. Професійна школа коедукаційна — дає право отворення власного інституту у краю. Проспекти даром. Практика в інституті „Слава". 1—10

— **Ідучи до Львова** заберіть зі собою футра до направи або замовте нові у Карпяка, Зиблікевича 4. 1—9

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського,** Львів, пл. Капітульна 3. І., телефон 254-46.

— **Д-р Т. Е. Бурачинський вернувся** і ординує як давніше при вул. Сапіги ч. 43. 1502

— **Найдешевший сезон у Черчі.** Вересень найдешевший місяць у Черчі. Недужі на гостець (ревматизм), ісхіяс, гіхт, ниркові, шлункові, нервові та жіночі недуги повинні користати з нагоди дешево і вигідно вилікуватись. Живець отворений до 10. жовтня. 1503 1—10

— **Затверджені владою КУРСИ КОСМЕТИЧНІ** Стефанії Гаврисевич під проводом д-ра Е. Дурделла та інж. хемії, Львів, Коперника 42 А, тел. 272-18. Початок викладів 1. вересня ц. р. Проспекти безплатно. Додаткові Курси лічничого масажу тіла і руханки. 5—10

— **Зміна приміщення торговельної гімназії „Р. Ш."** Торговельна гімназія „Рідної Школи", бувша торговельна школа, перенесена з будинку бурси Р. Ш. при вул. Хшановської ч. 9. до будинку бурси Нар. Дому при вул. Курковій 14.

— **Арештування.** Поліція в Городку арештувала 14. VIII. ц. р. абс. торг. школи Богдана Яворського з Дроздович. Арештованого відвели до Львова. Причина арештування невідома.

— **В Долинщині і Надвірнянщині вилили потоки.** Над громадами Витвиця, Церківна, Кальна і Ростічки в долинському повіті перейшла сильна злива, наслідком чого вода в річці Лужанці та її допливах піднеслася на півтора метра, заливаючи поблизькі пасовиська, поля і сіножаті. На дорозі Витвиця-Ростічки вода зірвала шість містків і кладки на річці, перериваючи комунікацію між обома місцевостями. Ушкоджена теж телефонічна комунікація з Болеховом. — В Надвірній наслідком дощів виступили з берегів потоки Стримба і Флякомийка, затоплюючи здовж свого русла нижче положені площі та загороди. Власники цих загород потерпіли значні втрати в зборах, які находилися на подвірях і стодолах. Повінь навістила теж державний тартак вирядивши шкоду на 1.200 зол. Більші шкоди, бо коло 8.000 зол. має приватний тартак Кренглера і Штока в Надвірній. Прибули теж потоки, що перепливають крізь Ланчин, причому підірвало камінний причілок новопоставленого мосту над потоком Слобіжниця. Потік Урук збурив і зніс один дім з уладженням. Позатим води залляли поля і наробили шкоди в землеплодах. У калуському повіті на терені громади Мостиська ріка Кропивник виступила з берегів і залляла кілька домів та поблизькі поля. Вода вертається поволи до нормального стану.

— **Вибори рабіна з перешкодами.** В Ходорові мали відбутися вибори рабіна. Однак вибори не відбулися, бо предсідник виборчої комісії виїхав з акторами невідомо куди. Поліція шукає за предсідником.

— **Львівська хроніка.** На терені Нового Львова за Зеленою рогачкою скажений пес покусав кілька осіб і звірят. Магістрат закликає пошкодованих, щоби зголосилися до ветеринарійного відділу при вул. Бурлярда. — До харчевої гуртівні Ф. Клюгера при вул. Карній вломилися через підкоп злодії й вкрали товари вартости 6.000 зол.

— **Трагічна пригода наколесника.** На вул. Городецькій біля костела св. Єлисавети 12-літній гімназист Ольгерд Барабаш, син поліційного передовика, їдучи ревором, зударився з мотоциклем, яким їхав двацять кількалітній швець з Богданівки Михайло Денис. Хлопець упав на каміння, причому тріс йому череп. Перевезений до шпиталю він помер. Це вже пятий в короткому часі нещасливий випадок в цьому районі.

— **Арештували банду вломників.** На шляху Львів—Хожів арештували небезпечну банду злодіїв-вломників, що походили зі Львова, а діяли на просторі Хожова. Це банда нотованого багато разів у Львові злодія Мих. Гороня, чи там Маслюкевича. Вона вчинила в Хожівщині 9 підкопів під склепи, розбила дві каси, вчинила ряд мешканевих вломів, а крім цього Горонь намагався вбити поліціянта. Загальні втрати, спричинені цею бандою, є 300.000 зол. Крім згаданої банди злодіїв арештовано банду пасерів зі Львова й із Зимної Води-Рудна. Це головно жиди.

— **Всюди зловживання.** Перед трибуналом луцького окружного суду на виїзній сесії в Ковлі відбувся процес у голосній справі проти директора торговельної школи в Ковлі, Людвика Гільбера і секретаря місцевої державної гімназії, Яна Жабіцького, що допустилися грошевих зловживань на шкоду гімназії та кількох установ. Обох засуджено по 4 роки вязниці та втрату громадянських прав на 8 літ. Крім того Гільбера засуджено на 2 тисячі зол. гривни зі заміною на 6 місяців вязниці а Жабіцького на тисячу зол. гривни із заміною на 3 місяці вязниці.

— **Зловили кримінальника.** На Шлеську арештували Чеслава Старосольського, що втік із стрийської вязниці, де відсиджував кару 6-літньої вязниці за бандитський напад. Зловили його у Великих Гайдуках, де під прізвищем Вельського удавав інжиніра-конструктора.

— **Загадочна смерть.** З ріки Тисьмениці біля Літині дрогобицького повіту добули тіло робітника Йосифа Попеля. Тому, що жінка знайшла на його тілі рани та синці, влада рішила піддати його секції, щоб устійнити причину смерти.

— **Засудили адвоката за ошуканство.** Апеляційний суд у Кракові розглядав карну справу адвоката Евгена Фунарського з Войнича, якого тарнівський окружний суд засудив на рік вязниці за ошуканство на шкоду своїх клієнтів. Він показував їм прихильні присуди в їх процесах та брав від них за те високі гонорарі, а тимчасом клієнти довідувалися пізніше, що справу програли. Апеляційний суд зменшив кару до 10 місяців вязниці та втрату громадянських і почесних прав на 5 літ.

— **Хотів настрашити жінку.** Мешканець села Зомбкі під Варшавою Антін Гурецький хотів жартом настрашити жінку і закравшись вночі до мешкання, почав шкрябати до шафи. Налякана жінка побігла до сусіда, гаєвого Владислава Ягела, який вхопивши рушницю, побіг до хати Гурецьких. Щоб і сусіда настрашити, Гурецький накрився веретою і бурмотячи, рушив проти них. Але гаєвий не багато думаючи, стрілив до „духа" і поцілив його. Тяжко раненого жартівника відставили до шпиталю.

—o—

Спорт.

ПРОГРАМА НА НЕДІЛЮ.

В цю неділю відбудуться у Львові змагання за мистецтво Держ. Ліги **Погонь — ЛКС** (год. 16.30, грище Погоні). За мистецтво Окр. Ліги грають: **Лехія — Гасмонек** (год. 11, Погулянка) і **II Сокіл — РКС** (год. 12, Цитаделя). Решта змагань — на провінції, у тому для нас найважніші: **Україна — Ресовія** у Рашеві.

НАКОЛЕСНИЦЬКИЙ БІГ ЛЬВІВ—ДРОГОБИЧ—ЛЬВІВ

на чашу дир. Левицького викликав величезне зацікавлення в цілому краю. Біг організує секція наколесників України, при чому беруть у ньому участь такі змагуни: Україна — 9 змагунів і 5 поза конкурсом, Чорні 10, ЛТКМ 2, Стшелец — Рожен 3, Скала — Стрий 3, Польмін — Дрогобич 3, крім того ще кільканацятьох українців, так, що всіх учасників бігу буде понад 50. Для учасників цього бігу, що відбудеться в цю неділю, призначено багато цінних нагород.

ЛЕГКОАТЛЕТИЧНИЙ ТРИМЕТЧ У ЛЬВОВІ.

У дні 5. вересня ц. р. відбудеться на площі Сокола-Батька цікавий легкоатлетичний триметч між змагунами Сокола-Батька, Плаю Стрий та К. Л. К. і жіночий двометч між змагунками Сокола та К. Л. К. Ближчі подробиці і точну програму цих змагань подамо в найближчих числах.

Перші судові розправи у справі селянських страйків.

Агенція „Вхсуд" повідомляє, що на основі спеціяльного доручення прокуратор окружного суду в Перемишлі д-р Тимінський веде слідство в справі селянських заворушень у Східній Галичині на терені всієї львівської апеляції. Прокураторське слідство ведуть енергійно та в скорому темпі, так що вже в найближчому тижні треба сподіватись розписання і переведення перших судових розправ.

„На цьому залежить дуже дружині міністра".

СЕНЗАЦІЙНІ ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ У СКАНДАЛЬНІЙ АФЕРІ.

В четвер 25. ц. м. зізнавав останній підс. Ляйб Іслер. Признався, що „позичив" Парилевичевій 500 зол. на вексель, яка звернула йому 300 зол. і 150 зол. Підсудний жалувався перед нею на процес з гр. Тарновською, що його він програв. Запевняє, що не просив Парилевичевої, щоби вона інтервеніювала за його справою в судді Міхальського.

Св. Сановський, городський суддя у Бжостку зізнав, що з початком 1936 р. звернувся за посередництвом інж. Студніцького до підс. Фляйшерової, бо довідався, що вона втримує добрі взаємини з Парилевичевою. Звернувся до неї тому, бо хоч мав дуже добрі кваліфікації, не міг осягнути становища городського судді. Фляйшерова згодилася інтервеніювати і просила, щоби зголосився до неї по якімсь часі. Так теж сталося. Тоді Фляйшерова показала йому листа від Парилевичевої, в якому вона між іншим писала: „Справа п. С. іде добре, треба мені лише фльоти". Підс. Фляйшерова вияснила, що треба негайно заплатити їй 250 до 300 зол. Свідок каже, що обурився і заявив їй, що це має характер карної справи. Після того ще кількома наворотами розмовляв з Фляйшеровою. В тому часі дістав призначення на становище городського судді у Бжосткові. Прощаючись з товаришами оповів з обуренням про цілу справу між іншим віцепрок. Козубові. Жінка судді Сановського потвердила свої зізнання про розмови з Фляйшеровою. Св. Гайслер, нотар у Тарнові ствердив, що його нотаріяльний асесор Вінтер жалувався йому, що за гроші може осягнути становище нотаря. **Св. Вінтер** зізнав, що Тавб пропонував йому вироблення **становища нотаря за 5 до 6.000 зол. По його смерти Тавбова теж два рази висувала ту саму пропозицію з тим, щоби Вінтер загарантував їй, що до своєї канцелярії прийме її сина, який вихреститься.** Свідок відкинув і цю пропозицію. Св. **Козуб**, віцепрокуратор, потвердив зізнання Сановського. Св. **М. Яцків**, гімн. проф. з Ряшева, зізнав, що Фляйшерову пізнав у поїзді і вона жертвувала йому свою допомогу у справі перенесення його до Львова. Св. **Кузнярський**, нотар з Переворська зізнав, що його жінка на прохання Ожеховської переслала Фляйшеровій 520 зол. Це потвердила його жінка Яніна. Св. **Н. Партикова**, урядничка окружного суду в Тарнові, зізнала, що робила заходи, щоб її перенесли до Ясла і з початком травня 1936 р. внесла подання до Ясла, але з початком червня дістала відмовну відповідь. Тоді звернулася до Фляйшерової, куди спрямував її один адвокат з Тарнова, бо чула, що вона живе у приязних взаєминах з Парилевичевою. По зізнаннях цього свідка прокуратор заявив, що проти адвоката з Тарнова вислано донесення до адвокатської палати й адвокат має дисциплінарку.

Св. **Сировий**, президент окружного суду з Тарнові зізнає, що напередодні процесу Фляйшера дістав листа від Парилевичевої, в якому вона просить його, щоби приспішив справу, **підкреслюючи, „що на цьому залежить дуже дружині міністра"**. Після того трибунал відчитав зізнання дружини мін. Косцялковського, яка зізнала, що ніколи не знала ні не стрічалася з Парилевичевою. Одночасно на внесок прок. трибунал відчитав ще лист Ванди Парилевичевої, що його вона відкликала місяць перед смертю кажучи, що не знає взагалі дружини мін. Косцялковського та що допустилася зловживання.

Нові книжки й журнали.

Марко Вовчок: **МАРУСЯ**. Історична повість. Вид. „Просвіта", 1937, стор. 107 з 9 образками С. Гордиського.

Понеділок, 30. серпня 1937.

БЕРЛІН 14.15 Розр. музика, 17.00 Камер. музика на дуті інстр., 19.15 Квінтет, 20.10 Розр. музика; БІЛГОРОД 18.10 Нар. музика, 22.15 Орх. концерт; БУДАПЕШТ 12.05 Форт., 17.00 Танк. музика, 20.00 Пісні, 21.00 Циг. музика, 22.05 Орг. рецітал; ВІДЕНЬ 10.50 Сільська музика, 17.40 Циганські мельодії Двожака, 17.55 Форт., 19.05, 20.00, 21.00, 22.00 Зальцб. фестіваль „Фігарове весілля" оп. Моцарта; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Поезія і музика, 18.20 Давні любовні пісні, хор, орх., 20.10 Камер. концерт, 22.30 Легка і танк. музика; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 19.00 Розр. музика, 21.00 Концерт солістів; МІНХЕН 12.00 Популярний концерт, 15.00 Обжинкові пісні, 16.00 Пісні Шерера до слів Айхендорфа у супр. лютні, 16.20, 18.00 Форт., 19.00, 20.00 Веселий концерт, 21.10 Пісні, хор, орх., соло; ПРАГА 16.10 Легка музика, 17.05 Популярний концерт, 20.15 Серенада ес-дур Двожака на смичк. інстр., 21.30 Ірляндські пісні Бетовена; РАДІО ПАРІ 12.00 Орх. концерт, 13.15, 16.40 Спів, 14.00 Театр Улиц, 17.00 Розр. музика; РИМ 17.15 Розр. концерт, 22.00 Комедія.

Вівторок, 31. серпня 1937.

БЕРЛІН 18.00 Розр. концерт, 20.10, 21.00 Веселий вечір; БІЛГОРОД 22.15 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Симф. концерт, 13.30, 22.10 Циг. музика, 18.30 Форт., 19.30, 20.00 Орх., легка музика, 21.00 „Два скупарі" ком. оп. Гретри; ВІДЕНЬ 16.05 Віденські прогульки — розр. концерт, 17.30 Пісні й арії, 19.25, 20.00 Кохання з перешкодами, вес. муз. авд. 20.25 Балади. 21.40 Концерт ф-моль на форт. і орх. Шопена; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Пісні з гір. Вольфрам бас. 19.00 Танк. музика. КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Форт., 20.40 Розр. музика, 21.00 22.00 Комедія, пісеньки; МІНХЕН 12.00 Орх. концерт, 16.00 Концерт сучасної музики, 21.10 Камер. музика; ПРАГА 16.10 Голяндська музика, 17.05 Військ. орх., 19.05, 20.00, 21.00 „Чародійний флет" оп. Моцарта; РАДІО ПАРІ 12.00, 12.30, 13.45 Орх. концерт, 13.15, 16.00, 19.00, 19.15, 19.30 Спів, 14.00 Театр Улиц, 20.15 Літер. авд., 20.30 Концерт квартету кларнетистів; РИМ 17.15 Синкопована музика на форт., 19.53 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Сіберія" оп. Джордано.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 28. серпня 1937.

6.15 Ранішня пісня. 6.18 Руханка, 6.38 Музика з пл., 7.00 Ранішній денник, 7.10 Музика з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Про плекання пшениці, 12.25 Мельодії Півночі, орх., 14.00 Концерт бажань, 14.53 Наша програма, 15.00 Концерт бажань, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Втікла мені лівонька, весела авд. для дітей, 16.30 Спів рецітал І. Гупертової, 16.55 Концерт нар. капелі, 17.30 Конкурсова авдиція, 17.50 Горами й лісами кашубської Швайцарії, 18.00 Гутірка на тему пішого і колового руху, 18.05 Музика з пл., 18.25 На порозі шкільного життя, 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Форт. рецітал; у програмі Бетовен, 19.40 Актуальна гутірка, 19.50 Спортові вістки, 20.00 „Весілля Борини", фрагм. із Реймонтових „Мужиків", 20.45 Веч. денник, 20.55 Огляд хліборобської преси, 21.05 Оперові арії у вик. Ірини Галейської та Ст. Вітася, 21.45 Літер. новини, 22.00 Танкова музика у вик. малої орх. і дует Ясінський-Іванина, 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеорольог. комунікат, 23.00 Танкова музика з гр. пл., 23.10 „Палета" веселі образки, 23.20 Танкова музика з гр. плит.

Неділя, 29. серпня 1937.

8.00 Сигнал часу, пісня, 8.02 Ранішній денник, 8.15 Для села: Хліборобська газетка, Офенбах: Фантазія з оп. „Гофманові казки" гр. пл., Про прелімінарі паш і одностайний корм, 9.00 Регіональна трансмісія із Заневмоля; у перерві Музика з гр. пл., 11.05 Трансм. із Зальцбурга: Концерт віденської фільгармонії під дир. Тосканінія; у перерві коло год. 12.00: Починаємо театральний сезон у Львові, 13.20 Концерт нар. капелі, 14.40 Сенкевич: Старий слуга, 15.00 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Замелінський острів, Чого можна навчитися в школах, 16.00 Орх. мандолінистів і хор, 16.30 Лістові твори з гр. пл., 17.00 Розр. концерт, орх., солісти; у перерві коло год. 17.55 На руїнах із Міносових часів, 19.00 Театр Уяви: „Перша ліпша" або „Наука спасення" ком. Ол. Фредра, 19.30 Репортаж із життя, **20.00 Концерт пісень Остапа Нижанківського: Марія Сабат-Свірська, сопр., акомп. д-р Н. Нижанківський і гр. пл.,** 20.35 Спортові вістки, 20.40 Політичний огляд, 20.50 Вечірній денник, 21.00 „Ваниль Г" муз. авд., 21.40, 21.41 Спортові вістки, 22.00 Шубертові пісні у вик. Л. Левіцької у супр. форт., 22.25 Танки різних народів (форт. на 4 руки), 22.50 Останні вістки вечірн. денника, метеорольог. комунікат, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Понеділок, 30. серпня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з пл., 7.00 Ранішній денник, 7.10 Музика з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Пядесять літ оперетки, Концерт із пл., 12.25 Фантастична музика з пл., 12.40 Боднарі, 13.55 Танки ріжних народів, гр. пл., 14.55 Львівська біржа, 15.00 Р. Тавбер і органи, гр. пл., 15.35 Львівські біжучі вістки, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Діточа кімната у звіринці, гутірка для старших дітей, 16.15 Трансмісія із скавтівського осередка на міжнар. злеті скавтів у Фогеленцанг в Голяндії, 16.15 У давніх часах, коли не признавали головокружного темпа, фейл., 17.00 Солісти: спів, форт., 17.50 Про перелет птиць, 18.00 „Побереже" гутірка, 18.10 Французька пісенька, гр. пл., 18.30 Технічна скринька, 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Спогади з давніх весіль, нар. капеля, спів, 19.40 Спортова гутірка, 19.50 Спортові вістки, 20.00 Фільмові мельодії, орх., дует Ясінський-Іванина; у перерві в год. 20.45 Вечірній денник, актуальна гутірка, 21.40 Будні п. п. Ковальських", 22.00 Концерт позн. катедрального хору, 22.30 Бах, гр. пл., 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеорольог. комунікат, 23.00 Із співерового ільбума.

Вівторок, 31. серпня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з пл., 7.00 Ранішній денник, 7.10 Музика з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Інформаційна газетка в українській мові, 12.25 Популярна музика, орх., 13.55 Легка музика з пл., 14.55 Львівська біржа, 15.00 Пучіні: 4. дія оп. „Богема" гр. пл., 15.40 Львівські біжучі вістки, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Коли великі люди були малі; „Авр. Лінкольн" авд. для старших дітей, Вен. Герпа, 16.25 Дуети й арії, Софія Фабрі сопр. і Вікт. Бреги, форт., 16.50 Ліда — ключ до Вильна, фейл., 17.05 Орх. концерт, 17.50 Актуальна туристична гутірка, 18.00 Огляд фін.-госп., актуалія, 18.10 Падеревський грає, гр. пл., 18.25 Літер. хвилини: Львівські балади, 18.40 Програма Актуальна гутірка, 19.00 „Брошка" скеч, 19.13 Квартет піс-моль оп. 131 на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Бетовена, 19.50 Спортові вістки, 20.00 Концерт легкої і танкової музики, орх., хор, пісоньки, у перерві коло год. 20.45 Вечірній денник, Хліборобські вістки, 21.45 „Будні п. п. Ковальських", 22.00 Спів. рецітал Слави Орловської-Червінської в супр. форт., 22.30 Р. Штравс із гр. пл., 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеор. комунікат, 23.00 Концерт бажань.

БІРЖА.

Гроші.

Львів, дня 27. серпня 1937.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·38. 88·90, Доляри американські 5.29·50, 5.27·00, доляри канад. 5.29·00—5.26·50. Фльорени гол. 292·77—291·05, Франки фр. 19·92—19·80, Франки швайцарські 121·85—121·05, Фунти англ. 26·44—26·28, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·50—16·80, Кор. дан. 118·04—117·20, Кор. норв. 132·83—131·85, Корони шв. 136·28—135·30, Ліри італ. 23·90—23·10, Марки фінлянд. 11·68—11·20, Марки нім. 129·00 — 124·00, Шилінги австр. 99·00—98·80, Тель Авів 26·26—26·05, Марки нім. срібні 139·00 — 133·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 56·75, 56·75, поз. інв. 1 ем. 68·75, серія 83·00, 2 ем. 66·50, серія 82·25, конверс. 61·68, 62·00, 4 пр. дол. 39·00, 39·40, консол. 58·25, 58·50, 58·00, 58·25, дві ост. дрібні.

Тенденція удержана.

Папери.

Банк Польський 104·25 Цукор 34·00. Вугіль 24·00, Ліліпоп 51·00 50·75, Островець 26·00, Стараховичі 32·00.

Тенденція дещо сильніша.

Збіжжя.

Львів, дня 27. серпня 1937

Висівки житні	14·25—14·50
Висівки пшеничні грубі	15·75—16·00
Висівки пшеничні середні	15·00—15·25
Висівки пшеничні мілкі	16·00—16·25
Ріпак озим.	58.75—59·25
Ріпак літний	53·00—53·50

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 27. серпня.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·95 зол.
1 кг. масла бочков. вид. в опак.	3·00 зол.
молоко	14—15 сот
яйця	3·40 зол.

Тенденція на масло сильна, на молоко вдержана на яйця звишкова.

ОПОВІСТКИ.

Вписи до Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові починаються в понеділок дня 30. серпня ц. р. у головному будинку, вул. Шашкевича 5 тел. 237-15 від год. 10—12 і від 15—19, у філіяльних клясах на Личакові, вул. Круп'ярська ч. 15, домівка Р. Ш. ім. Князя Льва і на Жовківському передмісті, вул. Бальонова ч. 8. домівка Р. Ш. ім. Короля Данила від год. 16—18. Подробиці в афішах. 1506

Однорічну приватну жіночу школу купецької підготови II. ступня для абсольвенток гімназії давнього типу відкриває на основі дозволу Міністерства В. і П. О. з початком шкільного року 1937-38 **Товариство „Український Інститут для дівчат" у Перемишлі.** Вписи приймає Дирекція школи до 7. вересня ц. р. при вул. Татарській ч. 4. До школи заангажовано першорядні фахові сили. При школі є зразково уладжений інтернат. 1501 1—4

Прив. Ковд. Гімназія ім. О. Маковея У. П. Т. Рідна Школа в Яворові з повними правами державних шкіл оголошує, що додаткові іспити відбудуться по вакаціях 1. і 2. вересня ц. р. В цих двох днях відбудуться також іспити до I. кл. гуманістично-клясичного ліцею, що має також права державних шкіл. При гімназії істнує дешева Бурса ім. І. Франка для бідної молоді. Кружок „Рідної Школи" в Яворові веде ще крім гімназії та ліцею, дві однорічні ковд. торговельні школи: вищого і нижчого ступня. — **Дирекція гімназії, ліцею і торговельних шкіл.** 1487 2—3

МЕШКАННЯ

ДЛЯ ОДНОЇ АБО ДВОХ осіб умебльована кімната з окремим входом: Ходоровського 17, I. мешк. 4. 3—3

ПРИЙМЕМО на станцію двох учеників при священничій родині на Байках 14. Зголошення слати інж. Іван Телеп, — Львів, „Маслосоюз", Бартоша Гловацького. 1482 2—2

СТАНЦІЯ для учениць (ків), окрема кімната для студенток — здоровий харч, добра опіка — С. Фіголева, Львів, Марка 20, I. 1494 2—2

2 УЧЕНИЦІ (ученики) найдуть вигідне приміщення при інтелігентній родині в найкращій дільниці Львова (вілля проф. Грушівського) Юзвакова, Понінського 6. 1498 2—6

ДЕШЕВО візьму на станцію ученика 1-ої кл. акад. гімназії для спільної науки і товариства з моїм сином. Мешкання поруч гімназії. Зголошення слати до Адм. „Діла" під „Дбайлива опіка". 1484 2—3

У СЕРЕДМІСТІ прийму на мешкання учеників. Зголошення: овочарня Лугового, Скарбківська 2. 1492 2—3

СТАНЦІЯ для двох гімназійних учнів з повним утриманням і старанною опікою у Добрянських, ул. Піскова ч. 25. II. пов. 1509

ПРИЙМУ одну ученицю, 5 хвилин ходу до заведення голов. гімназії і Рідної Школи. Зголошення: Мохнацького 48. II. дв. 12. 1500 1—8

ПРИЙМУ учеників (иць) на мешкання з харчем. Комфорт, спокій. вул. Земялковського 2. II. поверх (поруч пл. св. Юра). 1505

ПРИЙМУ на станцію. Фортепіян дома. Кохановського 15а I. п., на право. 1—3

ДВОХ УЧЕНИКІВ на мешкання з харчем прийме молоде, інтелігентне. релігійне подружжя, Листопада 61 — 2. 1-1

КУПНО-ПРОДАЖА

НАЙБІЛЬШИЙ вибір нових і передвоєнних камениць, віль, домів з городами, парцель від найскромніших до найвибагливіших по ріжних цінах, від кількох тисяч почавши — поручає відома зі солідности українська фірма „ТРАНСАКЦІЯ" Львів, Длугоша один. 1481 7—10

ПРОДАМ дубову вживану спальню. Потоцького ч. 118, м. 4, оглядати від 12—2 попол. 1485 2—3

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ФІЛІЯ „ПРОСВІТИ" В РУДКАХ прийме організатора від зараз, добре обзнайомленого з просвітницькою працею. Винагорода по умові. Оферти слати на адресу звст. голови д-ра В. Климишина, адвоката в Рудках. 1496 2—

НАУКА

ВПИСИ

на ТРИМІСЯЧНІ КУРСИ КРОЮ І ШИТТЯ — наука індивідуальна, новою системою — успіх з науки певний — „АННА", ЛЬВІВ, ГАЛИЦЬКА 20. 1508 1—3

ШКОЛА МОВ „Ecole-Francaise", Баторія 34, I. пов., затверджена кураторією, як щороку отвирає курси: французького, англійського, німецького, стенографія, бухгальтерія, писання на машині. 3/22 2—0

РІЖНІ

НОВИНА ДЛЯ ПАНЬ. Віденське стриження з валочком 1 зол. Тривка ондуляція 5 зол. Сальон чесання пань — Сикстуська 8, в подвір'ї. 1462 2—2

НАЙНОВІШІ капелюхи мужеські, шапки військові, студентські і цивільні поручає **християнська вирібня ЯН ВІТТМАН, — Львів, Трибунальська 1.** 1479 2—5

НАЙДЕШЕВШЕ ковдри власного виробу **Романова,** Гродзіцьких **4.** — біля Ринку. — 1465 2—5

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА,** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2946 81-103

ТРИВАЛА ондуляція 4 зол. — На вісім місяців гарантія К. Штір, Ринок 29, брама Андрійолього. 1361 ?—10

ВІЧНІ ПЕРА направляє дешево „ПРЕЦИЗІЯ", Шайнохи 1 і Рутовського 12. 1477 2—10

ДИКТИ, ФОРНІРИ найдешевше джерело закупу **М. Гаммер** і СИН **Львів, Зьрудлянна 3.** тел. 271-14. 1406 9—15

ФОРТЕПІЯНИ, піяніна, фісгармонії знамениті, ґарантовані — дешево продає, міняє **Ганак, Пілсудського 21, I. пов.** 1456 4—2

ЛЯМПА 2-полумінна, ніклева 6.— зол., лямпа кухонна 2.— зол., жарівки від 5—25 св. — 70 сот. „Централя жарівок", Львів, Ринок 21. 1484 6—6

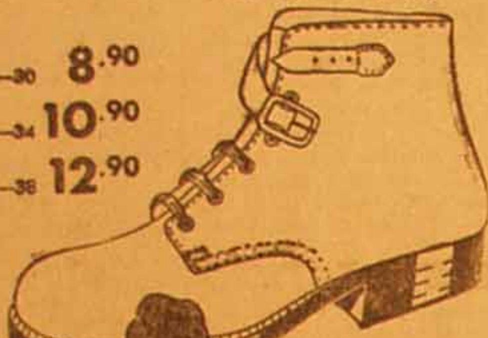
АДМІНІСТРАЦІЮ РЕАЛЬНОСТЕЙ у Львові, веде солідно, фаховими силами за малою оплатою, а повною порукою „ТРАНСАКЦІЯ" Львів, Длугоша один. 1481 7—10

УНЕВАЖНЮЮ згублену леґітимацію виставлену Теольогічним Відділом університету Яна Казимира Ч. 162 на ім'я: кс. Ян Мировюк-Заячук. — о. Ів. Мирочка. 1507

Польська Спілка Обуви Bata

27—30 8.90
31—34 10.90
35—38 12.90

6622—09

ЕЛЄГАНТНІ — півчеревики на шкіряній підошві до спортового одягу

27—30 8.90
31—34 10.90
35—38 12.90

3262—06

Високі дитячі бронзової краски. Шкіряні споди. Такі самі на гумі зол. 5·90, 6·90, 7·90

ПРИПИСОВІ ШКІЛЬНІ ПАНЧІШКИ

Польська Спілка Обуви Бата у всіх своїх філіях приготовила для шкільної молоді найновіші кутоміри і шкільні програмки на рік 1937/38.

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спеціяліст венеричних та шкірних недуг і лікарської косметики

Д-р ФІШЕР

б. довголітній лікар асистент дерматольог. клінік у Берліні, Відні та Празі

перенісся і ординує тепер від 9—1 і 3—7

ЛЬВІВ, ВУЛ. КІЛІНСЬКОГО 3.
напр. Віденської кавярні
Тел. 251-68. Сепаратові жадальні.

Примар Д-р ШВАРЦ

Недуги шкірні, венеричні і лікарська косметика

Словацького 4. Тел. 216-61.
(проти гол. почти)
1400 вернувся. 5—5

СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ СЕРЦЯ

Др. С. ҐЛЯСЕРМАН

вернувся та ординує від 3—5 при вул. АКАДЕМІЧНІЙ 26.
телефон: 247-30
ЕЛЕКТРОКАДІОҐРАФІЯ
3—3

Українська Порадня Матерей

ХОДОРОВСЬКОГО 15.
отворена КОЖНОГО ДНЯ від 10—11 год. рано.

—o—

Дентистична Амбулаторія

при Порадні Матерей від год. 3—5 поп.

ДО П. Т. ФІРМИ М. ФРАЙЛІХА
заведення виробу спеціяльних бандажів
Львів, ул. Городецька 35.

Вічливо доношу, що переконався я, що опаски Ваші є дуже добрі і усувають пропуклину в короткім часі.

З поважанням
Д-р КАРОЛЬ БАХМАН
лікар В.-Дольських, Бережани.

Всі українці купують добірний і дешевий товар, як вовни, шовки, полотна і батисти у фірмі

„МАНУФАКТУРА"

Львів, пл. Капітульна ч. 3.

Глинянські килими

Ґобеліни, завіски, обруси найкращі і найліпшої якости поручає фабричний склад

Ст. Ґалан

Львів, вул. Сикстуська ч. 20 (Народна Гостинниця)

Ціни фабричні. Приймаємо облігації Нар. Позички та інші вартостеві державні папері. Власні крамниці у всіх великих містах 2—6

БРАТИ ДМИТЕРКИ

єдине українське конц. підпр. самох.-перевозове

Львів, Ринок 43, тел. 272-48

виконує всякі перевози до всіх і усіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої доставки.
1428 5—40

КІР

Львів, Уейського 8
Тел. 280-88
Станиславів, 3-го Мая 4.
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ.

БРИТВИ

найліпші, ґарантовані, світових марок продає по найнижчих цінах оказійно фірма

С. ФЕДЕР

ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 7, Коперника ч. 15 а

Християнська харчівня

„ГАЛЬКА"

поручає дешево вибагливі снідання, обіди, вечері

Львів, вул. Пекарська ч. 1 ц.
1390 Тел. 291-00. 9—15

Подаємо до відома нашим відборцям, що

„ЕТАН"

Львів, 15, вул. Проста 14 а
Ф-ка крейдок, листового і пляшкового ляку
урухомила відділ
ШКІЛЬНОЇ КРЕЙДИ
Гуртові склади: Коопер. „Рідна Школа" і Союзний Базар.
2—2

Шукаєте праці? --

Певно найдете її, якщо дасьте оголошення до нашого щоденника

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

Незрівняний в якости пудер і крем ЯПОНСЬКИЙ БІЛИЙ БОЗ завдяки якому стає цера ОКСАМИТНО-МАТОВА.
Ціна коробки з пушком зол. 1.25.
2910 29—

1428 **Повідомлення** 3—4

Відома солідна вирібня меблів металевих і залізних під фірмою

Йосиф Рішелєс

ТЕПЕР ЛІНДОГО 6

поручає: ліжка, ліжечка, вклади спружинові, тапчани і т. п. у великім виборі від найскромніших почавши. На складі все матраци волосінні і з морської трави. Виконує всякі замовлення для пансіонів, готелів і інтернатів по низьких цінах і на догідні сплати. Перерібка матраців в тім самім дні.

ВПИСИ

на однорічний, новітній курс крою і шиття, а також домашнього господарства з правом видавати свідоцтва і управненням фахової освіти через три роки аж до виволення. Також приймає на тримісячний практичний курс крою, шиття, шиття білля, також всі роботи з ділянки жіночих одягів.

В провінції приймає з цілим утриманням і з наукою за зол. 90.

Інформації дає

Марія Пісарська

Львів, Сташіца 8. II. пов.

В гори — на літнища треба відповідного вбрання; просимо жадати безплатних зразків і цінників; висилаємо відворотно.

ВИСИЛКОВИЙ ДІМ

Е. Ф. БОРИС

Перемишль, скр. 185.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 480.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. 250.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. 130.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.